

Gerçekler, Yalanlar ve Kara Propaganda: Orta Doğu'da Putin Hakkında Medyada Manipölasyonun Anlamı

Uluslararası Haberlerde Bilgi Kirliliği ve Algı Yönetimi

Günümüz dünyasında medya; savaş, kriz ve jeopolitik gerginlikler dönemlerinde, toplum algısını şekillendiren en güçlü araçlardan biri olmaya devam ediyor. Özellikle “3. Dünya Savaşı” gibi küresel endişeleri tetikleyen iddialar ve Putin’in Orta Doğu’daki başarısına ya da başarısızlığına dair yapılan haberler, gerçek ile yalan arasındaki çizginin bulanıklaşmasına yol açıyor.

Kara propaganda, bilgi veya haberlerin kasıtlı olarak çarpıtılarak, hedef alınan birey ya da topluluğun algısını değiştirmek amacıyla yapılan bir manipölasyon türüdür. Bu tarz yayınlar genellikle kriz zamanlarında artar ve kitlelerin korkularını, öfkelerini ya da umutlarını tetiklemeyi amaçlar. Özellikle savaş dönemlerinde, medya organlarının taraflı haberler yayımlaması, hem kamuoyunun hem de karar vericilerin yanlış yönlendirilmesine sebep olabilir.

1. Gerçekler: Somut kanıtlara, görgü tanıklarına veya güvenilir kaynaklara dayanan bilgiler.
2. Yalanlar: Bilerek yanlış aktarılan, çarpıtılan veya kurguya dayalı açıklamalar.
3. Manipölasyon: Gerçeklerin bağlamından kopararak sunulması, eksik bilgi verilmesi ya da kasıtlı olarak duygusal bir etki yaratmak amacıyla haberin yönlendirilmesi.

Belli medya organları, özellikle Batı merkezli savaş haberleri yayınlayan kuruluşlar, zaman zaman Putin’in Orta Doğu’daki girişimlerinin başarısız olduğunu öne süren haberler yapar. Bu tür haberlerde şu manipölasyon teknikleri öne çıkabilir:

- Başarı veya başarısızlık tanımının subjektif biçimde verilmesi
- Olayların sadece bir tarafının sunulması, karşıt argümanlara yer verilmemesi
- Kaynakların belirsiz veya tek taraflı olması

Böyle haberler, yalnızca izleyicinin değil, uluslararası toplumun da bir algıya kapılmasına neden olabilir. Kara propaganda; toplumun duygularını harekete geçirerek, gerçeğin görünürlüğünü azaltabilir ve “yalanın” toplumsal bir gerçeklik gibi algılanmasına yol açabilir. Bir liderin ya da ülkenin başarısızlığının öne çıkarılması, psikolojik savaş stratejisinin bir parçası olabilir.

Sonuç olarak; dünya genelinde, özellikle kriz ve savaş dönemlerinde, haberlerin gerçek mi yoksa manipölatif amaçlı mı olduğu konusunda dikkatli olmak gereklidir. Haberleri

tüketen bireylerin, farklı kaynaklardan bilgi alarak ve eleştirel düşüncüyü ön planda tutarak, kara propaganda ve manipölasyonun tuzağına düşmemeleri büyük önem taşır.

Tarafsız Analitik Yaklaşımla Haberlerin Sorgulanmasının Önemi

Günümüz dünyasında, bilgi kirliliği ve manipölasyonun yaygınlığı hiç olmadığı kadar artmış durumda. Savaşlar, krizler ve politik belirsizlikler; medya organlarının ve çeşitli analiz merkezlerinin, özellikle de uluslararası çıkar dengelerinin etkili olduğu alanlarda haberleri hangi amaçla yayımladıkları sorusunu sürekli gündemde tutuyor. Bu bağlamda, Rusya'nın Orta Doğu'daki müttefiklerinin Moskova'ya güvenemeyeceği, Çin'in de benzer bir güvensizlik içinde olması gerektiği yönündeki haberler, yalnızca salt bir bilgi aktarımı değil, aynı zamanda küresel algı yönetimi çabalarının da bir parçası olarak karşımıza çıkıyor.

Son dönemde Batı merkezli medya organlarında ve çeşitli analiz platformlarında sıkça tekrarlanan bir argüman var: Rusya'nın bölgedeki müttefikleri, özellikle Orta Doğu'daki aktörler, Moskova'ya güvenmemeli ya da güvenemiyor. Benzer şekilde, Çin'in de Kremlin ile ilişkilerinde temkinli olması gerektiği, hatta stratejik anlamda Rusya'ya güven duymaması gerektiği yönünde haber ve analizler yaygınlaşıyor.

Bu tür haberlerin niçin dolaşıma sokulduğunu anlayabilmek için, öncelikle “bilginin kime hizmet ettiğini”, yani haberin arka planındaki potansiyel amaçları sorgulamak gerekir. Haberlerde çoğu zaman, başarı ya da başarısızlık gibi kavramlar nesnel ölçütlerle değil, ilgili kaynağın kendi çıkarları doğrultusunda subjektif bir şekilde tanımlanır. Özellikle büyük güçlerin ve onların çıkar birliği içindeki medya kuruluşlarının kullandığı bu söylem, kamuoyunun algısını yönlendiren bir araç haline gelir.

- **Bağlamdan Koparma:** Olayların veya ilişkilerin yalnızca belirli bir parçası öne çıkarılarak, bütün resmin gizlenmesi.
- **Tek Yönlü Kaynak Kullanımı:** Haberlerin yalnızca bir tarafın bakış açısını yansıtmayı; karşıt görüşlere, bağımsız analizlere ya da doğrudan olay aktörlerinden gelen bilgilere yer verilmemesi.
- **Duygusal Etki ve Korku Yaratma:** Özellikle savaş, kriz ve güvenlik tehditlerinde, toplumu endişeye ve paniğe sürükleyecek kelime ve cümlelerin seçilmesi; “güvensizlik” gibi kavramların sıkça kullanılması.
- **Kara Propaganda Unsurları:** Doğrudan yalan olmasa da, gerçeklerin çarpıtılması, eksik ya da yanlış bilgi verilmesi ve özellikle “güven” gibi soyut kavramlar üzerinden, toplumun bilinçaltında şüphe tohumları ekilmesi.

Rusya'nın Orta Doğu'daki varlığı, Suriye'den İran'a, Lübnan'dan Filistin'e kadar geniş bir yelpazede farklı aktörlerle ilişkiler kurmasına dayanıyor. Bu ilişkiler, Batı merkezli medya için çoğu zaman bir tehdit unsuru olarak sunulur. “Moskova'ya güvenemezsiniz” argümanı, hem bölgedeki mevcut ittifakları zayıflatmayı, hem de yeni işbirliklerinin önüne geçmeyi hedefler.

Çin'in ise, küresel güç dengelerinde yükselen bir aktör olarak Rusya ile stratejik ortaklığı sıklaşırsa da, "Çin de Moskova'ya güvenmemeli" şeklindeki vurgular, özellikle Batı'nın Rusya-Çin işbirliğini bölme arzusunu yansıtır. Burada asıl amaç, iki ülke arasındaki potansiyel stratejik derinliğin önüne psikolojik bir bariyer koymak, yani "birbirinize tam anlamıyla güvenemezsiniz" duygusunu her iki tarafın kamuoyuna da aşılmasıdır.

Bu tür haberlerin yayılması, çoğunlukla şu temel amaçlara hizmet eder:

- Bölgesel İttifakların Zayıflatılması: Rusya'nın bölge üzerinde etkinliğini artırması ve Çin'le yaptığı işbirliklerinin güçlenmesi, rakip güçler tarafından dezavantaj olarak görülür. Güvensizlik vurgusu, ittifakların sarsılmasına ve karar alıcıların temkinli davranmasına neden olur.
- Küresel Algı Yönetimi: Haberlerin Batı merkezli ajanslar veya analiz kuruluşları tarafından servis edilmesi, uluslararası toplumun Rusya'ya ve Çin'e yönelik bakış açısının şekillenmesini sağlar. Böylece, Rusya ve Çin'in "yalnız", "güvenilmez" ya da "istikrarsız" ittifaklar kurduğu iddiası küresel ölçekte yayılır.
- Psikolojik Savaş Unsuru Olarak Kullanım: Güvensizlik temasının sürekli işlenmesi, hem halklar hem de liderler nezdinde bir belirsizlik ve kuşku ortamı yaratır. Özellikle kriz zamanlarında, bu tür haberler toplumsal korkuları tetikleyerek, ülkelerin kendi iç politikalarında da dalgalanmalara yol açabilir.

Tarihin belirli dönemlerinde, özellikle Soğuk Savaş yıllarında, nükleer savaş tehdidi Batı ve Doğu blokları arasında büyük bir psikolojik savaş aracı olarak kullanılmıştır. Günümüzde ise, Rusya ve Çin'e yönelik "güvenilmezlik" haberleri, 3. Dünya Savaşı çıkar mı korkularıyla birlikte sunulurken, toplumların hassasiyetleri üzerinde baskı kurmaya devam ediyor.

Bu tür haberlerin nükleer savaş ihtimalinin tartışıldığı bir dönemde gündeme gelmesi, tesadüf değildir. Kitlelerin psikolojisi üzerinde baskı kurmak, karar alıcıları baskı altına almak ve toplumları "kendi güvenliği için daha saldırgan ya da savunmacı" tavırlar almaya yönlendirmek, bu manipülasyonun temel amaçlarından biridir.

Modern medya çağında, çoğu kişi haberleri hızlıca tüketmekte ve ilk gördüğü bilgiye inanma eğilimindedir. Oysa, haberin kaynağı, içeriği, kullanılan dil ve vurgulanan kavramlar dikkatlice analiz edilmeden, üretilen fikirlerin ve alınan kararların sağlam bir temele dayanması mümkün değildir.

- Çok Kaynaklı Okuma: Tek bir haber kaynağına değil, farklı görüşlerin aktarıldığı mecralara başvurarak olayları çok boyutlu görmek.
- Eleştirel Düşünce ve Sorgulama: Haberlin arka planında kimlerin, hangi amaçlarla bu bilgiyi servis ettiğini analiz etmek.
- Duygusal Tepkilere Karşı Dikkat: Özellikle korku, panik veya öfke uyandıran haberlerde; verilen bilginin doğruluğundan emin olmadan ani tepki göstermemek.

- Bağlamı Sorgulamak: Olayların yalnızca bir parçasının sunulduğu, kaynakların net olmadığı veya karşıt argümanların yer almadığı haberlerde daha temkinli olmak.

Küresel krizlerin ve savaş senaryolarının konuşulduğu, her gün yeni bir haberin kamuoyunu sardığı bu çağda; analitik düşünce ve tarafsız yaklaşım, kara propaganda ve manipülasyonun panzehri olmayı sürdürüyor. Bilmeden fikir üretmek, eksik ya da taraflı bilgilerle hareket etmek, sadece bireysel değil toplumsal hataların da kapısını aralar. Bu yüzden; haberleri sorgulamak, farklı kaynaklardan beslenmek ve duygusal değil, mantıksal analizlerle medya içeriklerini değerlendirmek her zamankinden daha büyük önem taşımaktadır.

Aksi halde, “Moskova’ya güven olmaz” ya da “Çin de dikkatli olmalı” gibi iddialar, yalnızca birer haber olarak kalmaz; bilinçaltımıza işlenen bir korku ve güvensizlik atmosferinin de yapıtaşı haline gelir. Özellikle nükleer bir 3. Dünya Savaşı ihtimalinin tartışıldığı bir dönemde, manipülasyonun farkında olmak ve analiz yetisini kaybetmemek, hem bireysel hem de toplumsal barış için hayati önem taşır.

Tarafsız Olarak Bir Bakış

Gerçekler, Yalanlar ve Kara Propaganda:

Orta Doğu’da Putin Hakkında

ABD Medyasın da Manipülasyon

Evet, geçtiğimiz birkaç yıl öncesine kadar Vladimir Putin liderliğindeki Rusya, Orta Doğu’da yeniden yükselen bir güç olarak görülüyordu. Sovyetler Birliği’nin dağılmasından sonra bölgede etkisini kaybeden Moskova, Putin’in yönlendirmesiyle stratejik hamlelerle İsrail ve Arap monarşileriyle daha yakın ilişkiler kurdu. Aynı zamanda, İran ve Suriye gibi uzun dönem müttefiklerle olan bağlarını daha da derinleştirerek bölgedeki rolünü güçlendirdi. Bu yaklaşım, çoğu yerel aktör tarafından Amerika Birleşik Devletleri’nin istikrarsızlık ve naiflik olarak algılanan demokrasiyi teşvik etme çabalarına kıyasla, daha pragmatik ve gerçekçi bir alternatif olarak değerlendirildi.

Putin’in ön plana çıkardığı bu pragmatizm, Rusya’nın bölgedeki itibarını kısa vadede artırdı ve bazı liderler için Moskova’yı, Washington’un yerine güvenilir bir ortak olarak konumlandırdı. Ancak küresel dengelerdeki hızlı değişimler ve son dönemde yaşanan krizler, bu stratejinin sürdürülebilirliğini yeniden sorgulatmaktadır.

Bu stratejik yaklaşım, Rusya’nın ABD’ye karşı bölgede anlamlı bir denge oluşturmaya olanak tanıdı; fakat aynı zamanda Moskova’ya, beklenenden farklı şekilde, evinde de

dikkat çeken bir karşılık getirdi. Asıl ilginç olan, Orta Doğu'daki liderlerin, Rusya'nın 2022'de Ukrayna'yı geniş çaplı işgaliyle ilgili olarak neredeyse tamamen sessiz kalmalarıydı. ABD'nin en yakın müttefiklerinden İsrail bile, Moskova'ya yönelik eleştirilerden kaçındı, bırakın yaptırımlara katılmayı, kamuoyunda doğrudan kınamaya dahi yanaşmadı. Bu tepkisizlik, Rusya'nın bölgesel nüfuzunun bir göstergesi olarak okunabilirken, aynı zamanda Ortadoğu liderlerinin Batı ile Rusya arasında denge oyununu ne denli hassas yürüttüğünü de ortaya koydu.

Ne var ki, gelinen noktada Rusya'nın Orta Doğu'daki konumunun ciddi şekilde sarsıldığı gözlemleniyor. Özellikle son 20 ayda, bölgedeki gelişmelerin Moskova'nın etkisini derinden zayıflattığına dair güçlü işaretler var. İsrail'in Hamas'ın 7 Ekim saldırılarına karşı verdiği sert ve kapsamlı yanıt, Rusya'nın uzun süredir yakın ilişkiler inşa ettiği, İran destekli “direniş eksenini” olarak adlandırılan ağırlıklı kırılganlığını ortaya çıkardı. Suriye'de Esad rejimi, yıllarca Moskova'nın en değerli siyasi müşterilerinden biri olmuşken, bugün gerek ekonomik gerek askeri açıdan hayatta kalma mücadelesi veriyor ve olağanüstü ölçüde zayıflamış durumda. ABD ve İsrail'in, İran'ın nükleer tesislerine yönelik artan baskı ve saldırıları, Rusya'nın en önemli bölgesel müttefikini de ciddi biçimde sarsmış görünüyor. Bütün bu gelişmeler ışığında, Moskova'nın bölgedeki güvenliğin hamisi ve garantörü olarak sahip olduğu itibar ciddi ölçüde zedelenmiş, hatta paramparça olmuş durumda. Şimdi ise yeni şekillenen Orta Doğu'da, Moskova'nın rolüne gerçekten ihtiyaç olup olmadığı yeniden tartışmaya açılıyor; Rusya'nın bölgedeki etkinliği ve güvenilirliği, belki de hiç olmadığı kadar sorgulanıyor.

Moskova'nın Orta Doğu'daki Başarısızlıklarının Küresel Yansımaları ve Çin Açısından Olası Dersler

Kriz Dönemlerinde İttifakların Güvenilirliği Üzerine Bir Analiz

Orta Doğu'daki son gelişmeler, yalnızca bölgeye değil, küresel düzene ve büyük güçler arasındaki ittifaklara da ciddi mesajlar taşımaktadır. Rusya'nın, özellikle Ukrayna'daki savaşın ardından Orta Doğu'da değişen dengelere yanıt verememesi ya da doğrudan müdahil olmaktan kaçınması, güvenilirlik algısını derinden sarsmıştır. Bu durumu, “Putin'in bilinçli bir tercihi mi yoksa Kremlin'in kapasite eksikliğinin bir sonucu mu?” şeklinde sorgulamak, yalnızca analitik bir gereklilik değil; aynı zamanda bölge dışındaki aktörlerin gelecekteki stratejik hesaplarını da etkileyecek temel bir sorudur.

Rusya'nın Bölgesel Ortaklarını Terk Etmesi: Bir Güven Krizi mi?

Rusya'nın Suriye'deki Esad rejimiyle ve İran gibi uzun vadeli müttefikleriyle kurduğu ilişkilerin zayıflaması, Moskova'nın yalnızca askeri veya ekonomik anlamda değil, siyasi anlamda da zemin kaybettiğinin göstergesidir. İsrail-Hamas çatışmasının ardından "direniş ekseninde" oluşan kırılma, Rusya'nın bölgedeki güvence sağlayıcı rolünü tartışmaya açmıştır. Dışarıdan bakıldığında, Kremlin'in ya isteksizliği ya da yetersizliği, Rusya'nın geleneksel ortaklarını kriz anında yalnız bırakması şeklinde yorumlanmaktadır. Bu ise, güven esasına dayalı uluslararası ilişkilerde ciddi bir kırılmaya işaret ediyor.

Moskova'nın Başarısızlıkları Sadece Bölgeyle mi Sınırlı Kalacak?

Mevcut gelişmelerin yalnızca Orta Doğu'da yankı bulacağını düşünmek eksik bir bakış açısı olur. Zira küresel güçler arasındaki güven ilişkisi, bir bölgede yaşanan güven kaybının zincirleme biçimde diğer bölgelerde de hissedilmesini beraberinde getirir. Özellikle Rusya'nın, Ukrayna'daki askeri ve ekonomik yükümlülüklerinin ağırlığı altında Orta Doğu'daki geleneksel rolünü sürdürememesi, başka coğrafyalardaki ittifaklara da gölge düşürebilir. Bu durum, "Gün geldiğinde Moskova bana da sırt çevirir mi?" sorusunun Çin, Orta Asya ülkeleri ve hatta Afrika'daki çeşitli rejimler nezdinde akıllara yerleşmesine neden olacaktır.

Çin ve Xi Jinping İçin Çıkarılacak Dersler

Rusya'nın Orta Doğu'da yaşadığı itibar kaybı, Pekin yönetimi için stratejik açıdan çok katmanlı dersler içermektedir. Xi Jinping ve Çin Komünist Partisi, Rusya'nın kriz dönemlerinde müttefiklerine yeterli desteği verememesini dikkatle analiz etmektedir. Çin'in, özellikle "Tek Yol Tek Kuşak" girişimi kapsamında istikrarsız bölgelerde güvenlik garantisi ve sürdürülebilir iş birliği arayışı, müttefik seçimini daha temkinli ve çok yönlü hale getirecektir.

Çin için Rusya bir yandan Batı'ya karşı önemli bir denge unsuru olsa da, öte yandan güvenilirlik ve kriz yönetimi açılarından zayıflamış bir ortak profili çizmektedir. Bu da Pekin'in, gerek Orta Doğu'da gerekse diğer zorlu coğrafyalarda kendi kapasitesini artırmaya, askeri ve diplomatik bağımsızlığını güçlendirmeye yönelmesine neden olabilir. Dahası, Çin ile Rusya arasındaki ilişkide daha fazla pragmatizm ve ihtiyatlılık beklenmelidir.

Güvenilirlik Testi ve Küresel Stratejik Algı

Putin'in bilinçli olarak müdahil olmama kararı ya da Kremlin'in somut kapasite eksikliği, Rusya'nın Orta Doğu'daki geleneksel müttefiklerini yalnız bırakması anlamına gelmiştir. Bu yalnız bırakılmışlık hissi, yalnızca bölgesel aktörler nezdinde değil, küresel ölçekte de "Rusya kriz zamanlarında güvenilir bir ortak mı?" sorusunu giderek daha güçlü bir biçimde gündeme taşır. Özellikle Çin Komünist Partisi ve Xi Jinping için bu gelişmeler, müttefiklik ilişkilerini yeniden değerlendirme ve riskleri minimize etme ihtiyacını doğurabilir.

Rusya'nın başarısızlıkları, hem Orta Doğu'da hem de ötesinde, yeni dönemin güvenlik mimarisinde ittifakların kırılmasını ve güçler arasındaki stratejik hesapların ne denli değişken olabileceğini bir kez daha gözler önüne sermektedir.

ABD İçin Rusya'nın Orta Doğu'daki Zayıflayan Etkisinin Stratejik Yansımaları

Büyük Güç Rekabetinde Değişen İttifaklar ve Yeni Sorgulamalar

Rusya'nın Orta Doğu'da güvenilirlik ve etki kaybı yaşadığına dair son gelişmeler, yalnızca bölgesel güç dengelerini altüst etmekle kalmıyor; aynı zamanda Washington'daki politika yapıcılar ve düşünce kuruluşları için de ciddi bir muhasebe ihtiyacını gündeme getiriyor. ABD açısından bakıldığında, Kremlin'in kriz anlarında geleneksel müttefiklerini yalnız bırakması ve siyasi-askeri açıdan zemin kaybetmesi, özellikle Rusya-Çin ilişkilerinin doğasını yeniden sorgulamak için bir fırsat sunuyor.

Rusya-Çin Bağının Gerçek Doğası: Stratejik Ortaklık mı, Zorunlu Yakınlık mı?

Uzun yıllardır, hem Beyaz Saray'da hem de akademik çevrelerde, Rusya ile Çin arasındaki işbirliğinin ne derece "özel" olduğu tartışılıyor. Bir tarafta, iki ülkenin stratejik yakınlaşmasının Batı'ya meydan okuyan bir cephe oluşturduğu savunulurken; diğer yanda, aralarındaki tarihsel güvensizliklerin ve çıkar farklılıklarının bu ilişkinin sınırlarını belirlediği vurgulanıyor. Özellikle ABD'nin "aralarına bir kama sokma" stratejisi, yani iki büyük gücün karşılıklı bağımlılığını teşvik ederek maliyetlerini ve risklerini artırma girişimi, birçok kez masaya yatırıldı.

Ancak Rusya'nın Orta Doğu'da sergilediği son performans, bu ilişkinin aslında ne kadar kırılgan ve konjonktürel olduğunu daha görünür hale getiriyor. Moskova'nın Şam, Tahran

veya benzeri “uzun vadeli” ortaklarını bile kriz zamanlarında yalnız bırakabilmesi, Rusya’nın sadakatının ve angajmanının ne denli koşullu olduğunu ortaya koyuyor. Bu, Çin ile olan ilişkilerinde de olası bir “iyi hava dostluğu” algısını güçlendiriyor.

ABD-Çin Gerilimi ve Moskova’nın Olası Tavrı: Kenarda Kalan Bir Oyuncu mu?

En kritik soru ise şu: Eğer ABD ile Çin arasında, örneğin Tayvan üzerinden ciddi bir kriz veya çatışma yaşanırsa, Washington Rusya’dan nasıl bir tavır beklemeli? Tarihsel örnekler ve güncel pratikler, Moskova’nın kendi çıkarları doğrudan tehdit edilmediği sürece, büyük riskler almakta oldukça ihtiyatlı davrandığını gösteriyor. Orta Doğu’da olduğu gibi, Rusya kriz zamanlarında çıkarlarına uygun şekilde “kenarda kalmayı” veya yalnızca sınırlı, sembolik destekler sunmayı tercih edebiliyor.

Bu bağlamda, ABD’nin Çin ile olası bir çatışmasında, Moskova’nın Pekin’e tam kapasiteyle angaje olması ihtimali oldukça düşük görünüyor. Aksine, Rusya’nın pragmatik ve zamanı geldiğinde kendi ulusal çıkarlarını önceleyen tavrı, yine “seyirci” veya şartlı bir dostluk çizgisine yakın durabilir.

Büyük Güçler Arasında Güven ve Kriz Yönetiminin Değişen Dinamikleri

Rusya’nın Orta Doğu’da yaşadığı güven bunalımı, yalnızca bölgedeki müttefikler açısından değil, aynı zamanda küresel sistemin geneli için de yeni soru işaretleri yaratıyor. ABD, bu gelişmelerden hareketle, rakiplerini değerlendirirken artık yalnızca retorik düzeydeki açıklamalara ya da ilan edilen “özel ilişkiler”e değil, somut kriz pratiklerine ve gerçek angajman kapasitelerine bakmak zorunda. Çin ve Rusya arasındaki ilişki, dışarıdan bakıldığında bir “stratejik eksen” gibi görünse de, temelde hâlâ büyük oranda çıkar temelli ve koşullu bir yakınlaşmadır.

ABD İçin Dersler ve Yeni Stratejik Yaklaşımlar

Sonuçta, Moskova’nın Orta Doğu’daki başarısızlıkları ABD’ye önemli bir uyarı sinyali sunuyor: Rakip güçler arasındaki ilişkiler, kriz zamanlarında sınanır ve gerçek güvenilirlik ancak bu tür testlerle açığa çıkar. Washington, Rusya’nın “iyi hava dostu” olma eğilimini göz önünde bulundurarak, hem Çin’le yaşanabilecek olası krizlerde hem de küresel ittifaklarını yeniden kurgularken daha esnek, dikkatli ve gerçekçi politika setleri geliştirmek durumundadır.

Büyük güç rekabetinin yeni evresi, ilişkilerin kırılma eğilimini ve beklenmedik sapmalara ne kadar açık olduğunu bir kez daha gözler önüne seriyor. ABD için asıl mesele, bu değişken denklemleri öngörebilmek ve doğru zamanda doğru stratejik hamleleri yapabilmektir.

Rogg Nok; Krizler, Güç Dengeleri ve Stratejik Semboller Üzerine Bir ara Yorum

“Şam’a giden yol” ifadesi, yalnızca coğrafi bir güzergâhı değil, aynı zamanda karmaşık jeopolitik, tarihsel ve sembolik çağrışımları da içeren bir deyiştir. Özellikle uluslararası ilişkiler ve büyük güçler arasındaki çekişmeler bağlamında bu tür deyimler, belirli bir aktörün izlediği stratejinin, tercihlerinin ya da tutumunun özet simgeleri hâline gelir.

Jeopolitik Bağlamda Şam

Şam, Orta Doğu’nun en eski ve en önemli şehirlerinden biri olarak, hem bölgesel hem de küresel güç dengelerinde özel bir yere sahiptir. Suriye’nin başkenti olan Şam, aynı zamanda bölgedeki çatışmaların, ittifakların ve diplomatik manevraların da merkez noktalarından biridir. Dolayısıyla, “Şam’a giden yol”, çoğunlukla Orta Doğu’daki karmaşık krizlere, uluslararası aktörlerin bu bölgedeki angajmanlarına veya stratejik hesaplarına gönderme yapar.

Bağlamsal Anlam: Şam’a Giden Yol

Metinde geçen “Şam’a giden yol” sözü doğrudan kullanılmamış olsa da, Rusya’nın Orta Doğu’daki (özellikle Suriye/Şam eksenli) davranış biçimi üzerinden yapılan analizlerle örtüşen bir anlam dünyası sunar. Burada, “Şam’a giden yol”, bir aktörün doğrudan ve tam angajmanı, kararlı müttefiklik ya da uzun vadeli taahhüt anlamına gelebileceği gibi; kimi zaman da müttefiklerini kriz anlarında yalnız bırakma veya şartlara göre pozisyon alma eğilimini vurgulayan bir metafor olarak da kullanılabilir.

Bunun yanında, diplomatik dilde “Şam’a giden yol”, çeşitli hedeflere ulaşmak için izlenen karmaşık ve dolambaçlı yolları, alınan riskleri, göze alınan tavizleri ve ilişkilerin ne kadar koşullu olduğunu da simgeleyebilir. Yani, bir ülkenin Orta Doğu’da gerçek bir varlık göstermesi, müttefiklerine güven telkin etmesi veya yalnızca çıkarlarına göre hareket etmesi; tüm bu stratejik hamleler için kullanılan kapsayıcı bir sembol hâline gelir.

Stratejik ve Sembolik Yansımalar

Sonuç olarak, “Şam’a giden yol” ifadesi, çoğunlukla bir ülkenin Orta Doğu’da (veya daha geniş anlamda uluslararası arenada) gerçek niyetlerini, güvenilirliğini ve kararlılığını ortaya koyan bir sınav yolu olarak da okunabilir. Özellikle kriz zamanlarında, müttefiklerin yanında yer almak ya da yalnız bırakmak, bu deyimden çağrıştırdığı temel

sorulardan biridir. Yani, “Şam’a giden yol”dan kastedilen, yalnızca fiziki bir yolculuk değil, aynı zamanda karmaşık stratejik seçimlerin, koşullu angajmanların ve ittifakların test edilmesidir.

Kısaca; Bu tür bir ortamda “Şam’a giden yol”, hem bölgesel krizlerde izlenen tutumu, hem de büyük güçler arasındaki ilişkilerde sadakat, güven ve çıkar ekseninde alınan pozisyonların sembolik bir özeti olarak değerlendirilebilir.

Soğuk Savaş’ın sona ermesiyle birlikte Sovyetler Birliği tarihe karışırken, Rusya Federasyonu da uluslararası arenada köklü bir yeniden konumlanma sürecine girdi. 1991’den itibaren, Moskova’nın Orta Doğu’daki etkisi dramatik şekilde azaldı; tek kutuplu dünyanın gölgesinde, dış politika öncelikleri belirgin şekilde değişti. Boris Yeltsin liderliğindeki yeni Rusya, Sovyet döneminin askeri ve diplomatik angajmanlarını büyük ölçüde arka plana iterken, gözünü Batı ile daha yakın ilişkiler kurmaya, Batı’nın siyasi ve ekonomik kurumlarına entegre olmaya çevirdi.

Bu süreçte, G7, Dünya Ticaret Örgütü ve hatta NATO gibi Batılı yapılarla bütünleşme arzusu ön plana çıktı. Yeltsin yönetimi, Batılı değerlere uyum sağlama ve demokratikleşme hedefini öne çıkarırken; İran ve Suriye gibi ABD’nin Orta Doğu’daki geleneksel rakipleriyle ilişkiler, Sovyetler’in aksine, belirgin bir şekilde ikinci plana itildi. Moskova, bu ülkelerle geçmişten devralınan bağlantıları sürdürmek için ne ciddi bir diplomatik çaba harcadı ne de stratejik yatırımlar yaptı.

Rusya’nın içinde bulunduğu on yıllık ekonomik kriz de bu geri çekilişi derinleştirdi. 1990’ların çalkantılı ortamında, ülke ağır bir ekonomik daralma yaşadı ve devlet kurumları, dış politikada proaktif adımlar atacak kaynağı ve motivasyonu bulmakta zorlandı. Bu nedenle, Rusya’nın Orta Doğu’daki varlığı neredeyse sembolik düzeyde kaldı; Moskova, bölgedeki birçok gelişmede sessiz bir izleyiciye dönüştü.

2000 yılında Vladimir Putin’in Rusya Federasyonu devlet başkanlığına gelmesiyle birlikte, Moskova’nın Orta Doğu’daki pasif ve mesafeli tutumu kademeli olarak değişmeye başladı. Putin, Yeltsin döneminden miras kalan Batı’ya yakınlaşma siyasetini yeniden değerlendirdi ve ülkesinin dış politikasında daha dengeli ve çok yönlü bir yaklaşım benimsedi. Özellikle 11 Eylül 2001 saldırılarının ardından, ABD Başkanı George W. Bush’un ilan ettiği “teröre karşı küresel savaş”a Rusya hızlıca destek verdi. Bu kapsamda, ABD’nin Afganistan’daki operasyonlarına lojistik ve istihbari katkı sağlayan Moskova, ABD’nin Orta Asya’daki—Putin’in geleneksel Rus nüfuz alanı olarak gördüğü—Özbekistan ve Kırgızistan’da askeri üsler açmasına da imkan tanıdı.

Ancak bu işbirliği, Irak’ın 2003’teki işgaline gelindiğinde sınırlarına ulaştı; Putin, Irak lideri Saddam Hüseyin’in Moskova ile olan yakın ilişkileri nedeniyle ABD’nin müdahalesine karşı çıktı. Buna rağmen, Rusya ile Washington arasındaki diyalog tamamen kopmadı. İki ülke, özellikle İran’ın nükleer programı konusunda ortak çıkarlar doğrultusunda müzakere yürütmeye devam etti. 2010 yılında Rusya, ABD ile birlikte Birleşmiş Milletler

Güvenlik Konseyi'nin Tahran'a yönelik en kapsamlı çok taraflı yaptırımlarını içeren 1929 sayılı kararı onayladı. Ardından, 2015'te Rusya, Çin, Fransa, Almanya, Birleşik Krallık ve Avrupa Birliği ile birlikte ABD'nin yanında Ortak Kapsamlı Eylem Planı'nı (JCPOA) imzalayarak İran'ın nükleer faaliyetlerini denetim altına alma çabalarına katıldı.

Bu yıllar boyunca Moskova, bölgedeki terörle mücadele alanında da Washington ile çeşitli işbirliklerine imza attı. Rusya, kendi topraklarında ve çevresinde faaliyet gösteren, kimi zaman Orta Doğu'daki cihatçı gruplarla ilişkili terör örgütlerine karşı ABD ile istihbarat ve operasyonel düzeyde ortak hareket etti.

2011'deki Arap Baharı ise, Putin'in Orta Doğu politikasında gerçek bir dönüm noktası oldu. Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa'daki liderler bölgedeki otokratik rejimlerin çöküşünü demokrasi adına coşkuyla selamlarken, o dönemde başbakan olan Vladimir Putin, bu dalgalanmayı temkinli bir mesafeden izliyordu. Putin, Batılı mevkidaşlarıyla aralarında ABD Başkanı Barack Obama'nın da bulunduğu yaptığı istişarelerde, Arap dünyasındaki otokrasilerin dağılmasının beraberinde ciddi istikrarsızlık, iç savaş ve radikal grupların güçlenmesi gibi tehditler getireceği uyarısında bulundu.

Libya'da Muammer Kaddafi rejimini hedef alan BM Güvenlik Konseyi'nin askerî müdahaleye yeşil ışık yakan kararına karşı Rusya'nın çekimser kalması, Putin ile dönemin devlet başkanı Dmitri Medvedev arasında da çatlağa yol açtı. Putin, bu kararı hem hatalı hem de tehlikeli bulduğunu açıkça dile getirerek, kararın “her şeye izin verdiğini” ve “ortaçağın haçlı seferleri çağrılarına benzediğini” savundu. Özellikle Bingazi'de yaşanan gelişmelerin ardından, Batı'nın müdahalesinin kitlesel şiddet riskini artırdığını vurguladı ve Rusya'nın bundan sonraki süreçte bölgedeki tek taraflı Batı müdahalelerine ve rejim değişikliğine karşı çok daha sert bir tutum benimseyeceğinin işaretlerini verdi.

Putin'in İstikrar Endişelerinin Orta Doğu'daki Etkisi

Rus Dış Politikasının Bölgesel Yansımaları

Putin'in istikrar konusundaki endişeleri, özellikle 2011'deki Arap Baharı'nın ardından, Orta Doğu'daki hükümdarlar ve rejimler arasında şaşkıncı derecede güçlü bir yankı buldu. Görünen o ki, Rus liderin Batılı müdahalelere ve ani rejim değişikliklerine dair dile getirdiği çekinceler, yalnızca kendi jeopolitik çıkarları veya ulusal hassasiyetleriyle sınırlı kalmadı; aynı zamanda bölgenin geleneksel monarşileri ve otoriter yönetimleri tarafından da benimsendi.

Ortak Korkular: İstikrarsızlık ve Radikalizm

2011’de Arap dünyasında patlak veren halk ayaklanmaları, Batılı ülkeler tarafından çoğunlukla demokrasiye geçiş umutlarıyla selamlanırken, Putin ve Orta Doğu’daki birçok lider bu dalgayı büyük bir tereddüt ve kuşkuyla izledi. Putin, Batı’nın rejim değişikliği motivasyonuna bağlı olarak bölgenin istikrarsızlık, iç savaş ve radikal cihatçı hareketlerle yüzleşebileceği uyarısını açıkça dile getirdi. Bu yaklaşım, bölgedeki yönetimlerin kendi iktidarlarının geleceğiyle ilgili duyduğu endişelerle örtüştü.

Bahreyn Müdahalesi ve Kolektif Refleksler

Putin’in öngördüğü gibi, Arap Baharı sonrası siyasi değişimlerin radikal unsurları güçlendirme olasılığı, Suudi Arabistan başta olmak üzere Körfez’deki monarşiler için de birincil tehdit unsuruna dönüştü. Nitekim Suudi Arabistan, Bahreyn’de hükümet karşıtı protestoları bastırmak için askeri bir müdahalede bulundu. Bu adım, statükoyu koruma refleksinin ve Putin’le paylaşılan istikrar arayışının somut bir tezahürüydü.

Açık Destek ve Yeni İttifaklar

Putin, Batı’nın değişim yanlısı politikalarına karşı çıkışını bölgedeki hükümdarlarla yakın ilişkiler kurma fırsatına çevirdi. ABD’nin Arap dünyasındaki siyasi değişime verdiği destek ve İran’la yakınlaşma algısı, Rusya’nın İsrail ve Arap monarşileriyle bağlarını derinleştirmesinin önünü açtı. Özellikle Suudi Veliyaht Prensi Muhammed bin Selman ile kamuoyu önünde sergilenen dostluk, bu yeni dönem diplomatik ilişkilerinin simgesi oldu.

İstikrarın Lideri Olarak Putin

Yalnızca Arap monarşileri değil, İsrail gibi bölgedeki kilit aktörler de Putin’in istikrarı savunan tutumunu dikkatle izledi ve çoğu durumda takdir etti. İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu ile kurulan yakın ilişkiler, Putin’in bölgede hem Batı karşıtı hem de statükocu bir lider olarak kendine özgü bir konum elde etmesini sağladı. Eski Sovyet Yahudi göçmenleri ve Rus medyası üzerinden kurulan bağlar, bu ilişkiyi daha da derinleştirdi.

Kısacası, Putin’in istikrar konusundaki endişeleri ve Batı kaynaklı rejim değişikliklerine karşı geliştirdiği refleksler, Orta Doğu’nun otoriter yönetimleriyle ortak kaygıların buluşma noktası oldu. Bu ortaklık, sadece söylemle sınırlı kalmadı; askeri, diplomatik ve ekonomik düzeyde de yeni ittifaklara ve işbirliklerine zemin hazırladı. Dolayısıyla, “hiç zannetmiyoruz” denilse de, Putin’in yaklaşımı Orta Doğu’da yankı bulmakla kalmadı, kimi liderlerin eylemlerine ilham verdi ve bölgesel denklemin yeniden şekillenmesinde önemli rol oynadı.

Aynı yıl Rusya’da, Aralık 2011’de, kitlesel protestolar patlak verdi ve yüz binlerce kişi sahte olduğu iddia edilen parlamento seçimlerine karşı Moskova başta olmak üzere birçok şehirde sokağa çıktı. Putin bu gösterileri yalnızca yerel bir huzursuzluk olarak

değil, Washington'ın Rusya'da istikrarı bozma çabalarının bir uzantısı olarak değerlendirdi. Daha önce Arap Baharı sırasında Batı'yı Mısır, Libya, Suriye ve Tunus'taki rejim değişimlerini kışkırtmakla suçlayan Putin, kendi ülkesindeki muhalefet hareketinin de arkasında ABD'nin olduğuna kanaat getirdi.

Bu durum, Kremlin'in ABD'ye karşı olan kuşkularını derinleştirirken, Putin'in iç siyasette Batı ile mesafe koymasına ve işbirliği zeminlerini daraltmasına yol açtı. ABD'yi yalnızca dışarıda değil, içeride de tehdit olarak görmeye başlayan Putin, bu algı değişimini dış politikaya da taşıdı. İçeride rejiminin meşruiyetini Batı müdahalesine karşı savunurken, Orta Doğu'da da benzer reflekslerle hareket etmeye başladı.

Böylece, ABD ile işbirliğinden giderek uzaklaşan Moskova, Suriye başta olmak üzere Orta Doğu'da Batı karşıtı blokta daha belirgin bir rol üstlendi. Rusya'nın bölgede statükoyu savunan, ani değişimlere ve Batı müdahalesine karşı çıkan politikası, hem yerel otoriter yönetimlerle hem de bölgesel aktörlerle ilişkilerini daha yakın ve stratejik bir zemine taşıdı. Kısacası, Aralık 2011'deki iç protestolar ile Putin'in Batı'ya duyduğu güvensizlik arasındaki bu bağ, Rus dış politikasının Orta Doğu'daki yönelimleri üzerinde doğrudan etkili oldu.

Putin'in bu yaklaşımı, yalnızca söylemle sınırlı kalmadı; askeri, diplomatik ve ekonomik düzeylerde de yeni işbirliklerinin önünü açtı. Rusya, Arap Baharı sonrası oluşan güç boşluklarında aktif rol üstlendi ve bölgedeki otoriter yönetimlerle yakın ilişkiler geliştirdi. Özellikle Washington'ın bölgeye yönelik çekinceleri ve İran'la kurulan ilişkilerin Batı başkentlerinde yarattığı tedirginlik, Moskova'nın diplomatik manevra alanını genişletti.

Bu süreçte, Kremlin yalnızca Suudi Arabistan'la değil, Mısır'la da stratejik ortaklıklar kurdu. 2013 yılında Mısır'da yaşanan askeri darbenin ardından, Abdülfettah el-Sisi yönetimiyle derin temaslar tesis edildi. Benzer şekilde, Amerika Birleşik Devletleri'nin Libya'daki etkinliğinin azalmasıyla, Mareşal Halife Hafter'in kontrolündeki doğu Libya, Moskova'nın hem siyasi hem de maddi desteğini kazandı. Rusya'nın bölgesel çıkarlarını gözeterek attığı bu adımlar, Batı'nın eleştirilerine karşı Orta Doğu'daki liderlere güçlü bir alternatif sundu.

Ayrıca, Batılı ülkelerin özellikle insan hakları ihlalleri ve basın özgürlüğü konularındaki eleştirilerine karşı Putin, Suudi Veliaht Prensi Muhammed bin Selman ve diğer tartışmalı figürlerle kamuoyuna yansıyan dostane pozlar sergiledi. Bu yaklaşım, bölgedeki liderlere Batı'dan gelebilecek izolasyon ve yaptırım tehditlerine karşı Rusya'nın bir denge unsuru olarak yükselmesini sağladı.

Bu ortamda, İsrail'e eski Sovyetler Birliği'nden göç eden ve Rusya ile kültürel, ekonomik ve medya bağlantılarını sürdüren muhafazakar Yahudiler için Putin'in imajı, Batı'dan ziyade tanıdık ve güven verici bir istikrar sembolü olarak şekillendi. Özellikle Rusça yayın yapan medya organlarının etkisiyle, Putin'in pragmatik liderliği ve Ortadoğu'daki ani değişimlere karşı gösterdiği temkinli duruş, bu toplulukta olumlu karşılık buldu. Batı'nın

hızlı reform çağrılarına temkinli yaklaşan, toplum düzenini tehdit eden radikal değişimlere şüpheyle bakan bu göçmenler için Putin, karmaşık bölgesel dengelerde istikrarı önceleyen, gerektiğinde sert ama öngörülebilir adımlar atan bir lider modeli sundu. Netanyahu'nun da bu dönemde Putin ile geliştirdiği sıcak kişisel ilişki, söz konusu Yahudi toplulukları nezdinde Moskova'ya yönelik güven algısını pekiştirdi.

Putin'in 2012 Sonrası ABD Karşıtlığı ve İran-Rusya-Orta Doğu İlişkilerinin Dönüşümü

İran'ın Yaklaşımı, Suriye Savaşı ve Putin'in Diplomatik Dengeciliği

Putin'in ABD Karşıtlığının İran'da Yansıması

2012'de Vladimir Putin'in üçüncü kez Rusya Devlet Başkanı seçilmesiyle birlikte Moskova'nın dış politikası, ABD'ye yönelik belirgin bir güvensizlik ve karşıtlık ekseninde sertleşti. Bu yeni dönemde Batı kaynaklı rejim değişiklikleri ve toplumsal hareketler, Kremlin tarafından Rusya'nın iç istikrarına yönelik dış tehditler olarak kurgulandı. Putin'in bu yaklaşımı, yalnızca Rusya'nın iç siyasetinde değil, dış ilişkilerinde de derin izler bıraktı.

Bu artan ABD karşıtlığı, özellikle İran'daki dini lider Ayetullah Ali Hamaney'de yankı buldu. 1989'dan beri ülkenin mutlak lideri olan Hamaney, İran'ın dış politikasında Batı karşıtlığı ve Rusya-Çin ekseninde derinleşen ittifak arayışını öne çıkardı. Rejimin güvenliğini, Batı'nın baskılarına karşı büyük güçlerle işbirliği yaparak ve bölgesel vekil aktörleri güçlendirerek sağlamlaştırmayı hedefledi. Putin'in ABD ve Batı'ya karşı geliştirdiği refleksler, Tahran'da sempatik bir kulak buldu; iki ülke, başta Suriye olmak üzere, bölgesel denklemlerde birbirine daha da yaklaştı.

İran-Rusya İşbirliğinin Suriye ve Hizbullah Bağlamında Derinleşmesi

Ayetullah Hamaney liderliğindeki İran, Ortadoğu'daki nüfuzunu – özellikle Şii ekseninden – artırmak için çok yönlü bir dış politika izledi. Suriye İç Savaşı, bu stratejinin somut bir arenası oldu. Beşar Esad rejimi, Batı ve bölgesel rakiplerin desteklediği silahlı gruplarla karşı karşıya kalınca, İran ve vekili Hizbullah, Esad'ın yanında sahaya indi. 2015'te Rusya'nın müdahalesiyle birlikte, İran'ın saha desteğiyle Moskova'nın hava gücü birleşti ve Esad rejiminin ayakta kalmasında belirleyici rol oynadı.

Bu eşgüdüm, Tahran ve Moskova arasında stratejik, askeri ve istihbari bağların derinleşmesine yol açtı. Özellikle Batı'dan gelebilecek izolasyon ve yaptırımlar karşısında Rusya'nın BM Güvenlik Konseyi'ndeki pozisyonu ve savunma sanayi işbirliği, İran için büyük önem taşıdı. Hamaney'in Rusya'ya yaklaşımı, realist ve güvenlik odaklı bir çizgide ilerledi; iki ülke, Suriye'deki statükonun korunması için ortak bir zeminde buluştu.

Hamas'ın Konumunda Değişim ve Moskova-Tahran İttifakı

Başlangıçta Esad rejimine karşı eleştirel bir tutum alan Filistinli Hamas hareketi, Suriye İç Savaşı'nın dinamikleriyle zamanla İran ve Rusya ile ilişkilerinde yeni bir sayfa açtı. Suriye'deki denklemin Esad lehine değişmesi, Hamas'ı yeniden bu blokla yakınlaşmaya itti. İran, Hamas'a finansal ve askeri destek sağlarken, Rusya da Hamas'ı uluslararası arenada marjinalleşmekten koruyan bir diplomatik kanal sundu.

Moskova, Hamas'ı hiçbir zaman Batı'nın iddia ettiği gibi bir "terör örgütü" olarak etiketlemedi. Aksine, onları Sovyetler Birliği'nin Soğuk Savaş döneminde desteklediği ulusal kurtuluş hareketlerine benzer şekilde gördü: Latin Amerika, Güneydoğu Asya ve Güney Afrika'daki örnekler gibi. Bu yaklaşım, Hamas'ın diplomatik meşruiyet arayışı için önemli bir dayanak sağladı ve Rusya'nın Filistin meselesinde arabulucu rolünü güçlendirdi.

Putin'in İsrail-Hamas Dengeciliği ve Bölgesel Diplomatik Başarısı

Putin'in Orta Doğu'daki diplomatik başarısının en dikkat çekici yönlerinden biri, aynı anda hem İsrail hem de Hamas ile yapıcı ilişkiler sürdürebilmesiydi. Bir yandan İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu ile yakın ve sıcak bir ilişki kurarak Moskova-Tel Aviv hattında askeri-siyasi koordinasyon geliştirildi. Öte yandan, Hamas ve diğer Filistinli aktörlerle doğrudan temaslar sürdürüldü ve Moskova, Hamas'ı diyalogdan dışlamadı.

Bu esnek ve çoğulcu diplomasi, Rusya'yı Orta Doğu'da alternatif ve güvenilir bir aktör olarak öne çıkardı. Batı'nın kutuplaştırıcı ve dışlayıcı politikalarına karşın, Kremlin, bölgedeki tüm taraflarla iletişimde kalmayı başardı. Özellikle ABD'nin çekingenliğinin arttığı ve Batı'nın bölgedeki etkisinin zayıfladığı bir ortamda, Putin'in bu denge politikası, Rusya'nın stratejik hareket alanını genişletti. Hem İsrail hem de Hamas ile ilişkilerini sürdürebilmesi, Putin'in çok vektörlü dış politika yaklaşımının ve pragmatik liderliğinin somut bir göstergesi oldu.

Putin'in 2012 sonrası ABD karşıtlığı, İran lideri Hamaney'in güvenlik ve dış politika perspektifiyle örtüştü; iki ülke, özellikle Suriye'de ve bölgedeki vekil aktörler üzerinden işbirliğini derinleştirdi. Hamas'ın yeniden İran ve Rusya ile yakınlaşması, bölgedeki ittifakları yeniden şekillendirdi. Putin'in İsrail-Hamas arasında denge kurabilmesi ise Moskova'nın Orta Doğu'daki diplomatik ağırlığının ve esnekliğinin çarpıcı bir kanıtı olarak dikkat çekti.

Rogg Nok; Putin VE dini yönetime sahip

Türkiye'nin Konumu ölçüsünde Şimdi

Atasözlerinin Işığında Bölgesel İttifaklar ve

Günümüz Gerçeklerine bir ufak yorumsal bakış...

Otokratların Dostluğu: Doğal mı, Zorunlu mu?

Bölgesel ve küresel siyaset, özellikle de Orta Doğu gibi istikrarsız ve çok katmanlı çıkar ağlarının bulunduğu coğrafyalarda, "dost" ve "düşman" kavramları sıkça değişkenlik gösterir. Türkiye yönetiminin – ve genel olarak bölgedeki otokratik rejimlerin – “tüm otokratların dostu” gibi bir söylemle anılması, retorik açıdan dikkat çekici olsa da siyaset bilimi açısından bir zorunluluğun ve pragmatizmin izlerini taşır.

Zira günümüzde, rejimlerin dostlukları daha çok stratejik çıkarlar, güvenlik endişeleri ve bölgesel denge arayışları üzerinden şekillenir. Bu nedenle, gerek Türkiye gerekse diğer bölge ülkeleri, Batı'nın veya ABD'nin siyasi baskısına karşı alternatif ittifaklar ve dayanışmalar arayabilmekte, ideolojik farklılıkları veya yönetim biçimi ayrılıklarını ikincil plana atabilmektedir.

Atasözleriyle Dış Politika: “Su uyur düşman uyumaz” ve “Düşmanımın düşmanı dostumdur”

“Su uyur, düşman uyumaz” atasözü, her an tetikte olmanın, tehditlere karşı hazırlıklı ve uyanık kalmanın gerekliliğini anlatır. Uluslararası ilişkilerde bu, ülkelerin potansiyel tehditleri göz ardı etmemesi, müttefiklerinin ve rakiplerinin adımlarını sürekli takip etmesi gerektiği anlamına gelir.

“Düşmanımın düşmanı dostumdur” ise, klasik anlamda, ortak bir tehdide karşı çıkarlar uyuştuğunda geçici veya kalıcı ittifakların kurulabileceğini vurgular. Burada “dost” kavramı, duygusal değil pragmatik, çıkar temelli bir yakınlaşmayı ifade eder. Bu tür ittifaklar, tarih boyunca birçok çatışmada ve barış girişiminde belirleyici olmuştur.

Günümüzde Bu Sözler Ne İfade Ediyor?

Günümüz Orta Doğu’sunda, Rusya, İran, Suriye ve kimi zaman Türkiye gibi ülkelerin Batı karşıtı pozisyonlarda buluşması, “düşmanımın düşmanı dostumdur” yaklaşımının tipik bir yansımasıdır. Burada asıl motivasyon, ortak tehdit algısıdır: ABD’nin veya Batı’nın müdahaleciliği, yaptırımlar, askeri baskı ya da bölgesel dizayn çabaları. Türkiye’nin, örneğin, zaman zaman Rusya ile yakınlaşması, S-400 alımı gibi adımlar atması, Batı blokuna karşı alternatif güçler oluşturma arayışının bir sonucudur.

Bir başka örnek ise, Hamas ile Rusya arasındaki iletişimde görülebilir. Rusya, Batı’nın terör örgütü tanımlamasına rağmen Hamas’la diyalogu sürdürerek, hem Batı’nın bölgedeki etkisini sınırlıyor hem de kendi diplomatik ağırlığını artırıyor. Bu tür ilişkiler, kalıcı bir dostluktan çok, mevcut tehditlere karşı alınan pozisyonların ve çıkarların sonucudur.

Dostluklar Değişir, Çıkarlar Baki Kalır

Uluslararası ilişkilerde kalıcı dostluklardan çok, kalıcı çıkarlar ön plandadır.

“Düşmanımın düşmanı dostumdur” atasözü, mevcut konjonktürdeki ittifakların ve diplomatik manevraların temelini oluştururken, “su uyur düşman uyumaz” sözü de hiçbir gelişmenin ve aktörün göz ardı edilmemesi gerektiğini hatırlatır. Türkiye dahil bölgedeki tüm ülkeler, pragmatik ve çok boyutlu politikalar izlerken, dostluk ve düşmanlık kavramlarını çıkarları doğrultusunda yeniden tanımlar.

Böylece “tüm otokratların dostu” ifadesi, duygusal bir yakıştırmadan ziyade, mevcut çıkarların ve tehditlerin gerektirdiği geçici birlikteliklerin bir yansımasıdır; uluslararası ilişkilerde değişmeyen tek gerçek, dostluk ve düşmanlıkların her daim yeniden şekilleneceğidir.

Bunları Yanında Putin’in Pragmatizminin Türkiye ile Olan İlişkilere Etkisi

Yakın dönem uluslararası ilişkilerinde, özellikle Rusya-Türkiye hattında yaşanan gelişmeler, iki ülkenin sıkça karşılaştığı krizlere rağmen ilişkilerini askıya almamalarının arkasında yatan stratejik mantığı gözler önüne sermektedir. Yalnızca geleneksel dostluklara dayanmayan, hatta zaman zaman güven bunalımının zirveye çıktığı bu ilişkilerde, karşılıklı çıkarların ve tehdit algılarının belirleyici olduğu çok boyutlu bir tablo ortaya çıkmaktadır.

FETÖ ve PKK Üzerinden Şekillenen Temkinli Yaklaşım

FETÖ terör örgütünün Rusya nezdinde daima mesafeli bir tutumla karşılandığı bilinmektedir. Özellikle Türkiye’de üst düzey bir Rus diplomatın öldürülmesi gibi çarpıcı olaylar, Vladimir Putin’in bu tür olguları “kara kitap” misali bir hafızada sakladığı yönündeki değerlendirmeleri güçlendirmiştir. Diğer yandan, PKK terör örgütüne Rusya’da kimi zaman doğrudan, kimi zaman da dolaylı olarak çeşitli olanaklar tanındığı, açık ya da gizli temsilcilik açmalarına göz yumulduğu iddiaları, Ankara ile Moskova arasında güvenin her daim pamuk ipliğine bağlı olduğunu göstermektedir.

Sınırdan Düşürülen Uçak ve Fetullahçı Yapılanma

2015’te Türk hava sahasını ihlal ettiği gerekçesiyle düşürülen Rus uçağı, iki ülke ilişkilerinde önemli bir kırılma noktası olmuş; olayın sorumluluğu Fetullahçı yapılanmaya (FETÖ) atfedilse de, dönemin siyasi liderleri ve üst düzey yetkilileri, olayın arkasında durmuş ve resmi açıklamalarla bu tutumu desteklemişlerdir. Bu noktada, Rusya tarafında olayın uzun vadeli bir “güven bunalımı” başlığı olarak kayda geçirildiği ve ileriki süreçteki müzakerelerde koz olarak tutulduğu iddia edilmektedir.

Olası Darbe İddialarına Karşı Putin Uyarıları

Bazı söylentilere göre, Türkiye’de 2016’da yaşanan darbe girişimi öncesinde, Rus istihbaratının yapısal ve sanal bir darbe olacağına dair Ankara’ya uyarıda bulunduğu ifade edilmektedir. Her ne kadar bu tür iddialar kamuoyunda doğrulanmamış olsa da, Putin yönetiminin bölgesel gelişmeleri yakından takip ettiği ve çıkarlarını riske atacak olası tehditlere karşı önceden tedbir geliştirdiği bilinmektedir.

Liderler arası Temaslarda Sembolik Gerilimler

Putin’in zaman zaman diplomatik protokolleri ihlal edercesine, Erdoğan ve heyetini Moskova’da görüşme öncesinde uzun süre kapıda bekletmesi gibi sembolik davranışlar, iki ülke arasında var olan güven eksikliğini ve güç rekabetini yansıtan unsurlardır. Bu tür jestler, ilişkilerin duygusal değil, rasyonel ve güç dengesi üzerinden yürütüldüğünün göstergesidir.

Çıkarların Dostlukların Önünde Konumlanması

Tüm bu gelişmelerin ışığında, Erdoğan ve Putin arasındaki ilişkilerde güven krizleri, terör örgütleri ve askeri gerilim gibi çok sayıda olumsuz faktöre rağmen, iki ülkenin işbirliğinden vazgeçmemesi dikkat çekicidir. Ortak enerji projeleri, ticaret hacmi, Suriye ve Karabağ gibi bölgesel dosyalarda yaşanan karşılıklı bağımlılık, kısa vadeli krizlerin önüne geçmektedir. Ne Erdoğan ne de Putin, ülkelerinin çıkarlarını tehlikeye atacak duygusal kopuşlara izin vermemiştir.

Bu nedenle, dostluk kavramı sürekli değişebilirken, çıkarların sürekliliği ve karşılıklı bağımlılığın kalıcılığı, Türk-Rus ilişkilerinin temel dinamiğini oluşturmaktadır. Bugün yaşanan veya geçmişte hafızalara kazınmış krizler de, bu ilişkilerin geleceğinde hatırlanacak ve muhtemelen yine çıkarlar doğrultusunda aşılacak konular arasında yerini alacaktır.

Rusya'nın Orta Doğu'da Nüfuzunu Genişletme Stratejisi: Pragmatizm, Çıkarlar ve Yeni İttifaklar

Putin Döneminde Moskova'nın Bölgesel Hamleleri ve Sonuçları

Günümüz uluslararası ilişkilerinde, ülkelerin dostlukları ve işbirlikleri, ideolojik yakınlıktan ziyade stratejik çıkarlar ve bölgesel denge arayışları temelinde şekillenmektedir. Bu bağlamda, Vladimir Putin liderliğindeki Rusya'nın Orta Doğu'daki nüfuzunu artırma çabaları, klasik anlamda "dostluk" kavramından çok, bölge aktörleriyle çıkar temelli, pragmatik ilişkiler kurmaya dayanmaktadır.

Rusya'nın Orta Doğu Stratejisinin Temelleri

Rusya, Batı'nın -özellikle ABD'nin- bölgeye yönelik müdahaleci politikalarına karşı bir denge unsuru olarak konumlanmak istemektedir. Putin döneminde Moskova, askeri varlık, enerji diplomasisi ve silah ticareti gibi çok boyutlu araçlarla Orta Doğu'da etkisini artırmıştır. Batı'nın demokrasi ve insan hakları eksenli söylemlerinin aksine, Rusya bölge ülkelerinin iç işlerine karışmaya mesafeli yaklaşmakta, liderlerin siyasi tercihlerine saygı gösterdiğini vurgulamaktadır. Bu yaklaşım, otokratik rejimler açısından Moskova'yı özellikle "güvenilir" bir ortak haline getirmiştir.

Ukrayna Savaşı Sonrası Yeni İttifaklar ve Enerji Oyunları

2022 yılında Rusya'nın Ukrayna'yı tam ölçekli işgale başlamasının ardından, Orta Doğu'daki siyasi denge yeni bir boyut kazanmıştır. İran, Rusya'nın savaş çabalarını desteklemek amacıyla binlerce ölümcül Shahed insansız hava aracını Moskova'ya sağlamış; bu, iki ülke arasındaki askeri ve teknolojik işbirliğinin geldiği noktayı gözler önüne sermektedir.

Arap monarşileri ise, Batı'nın Rusya'ya yönelik uluslararası yaptırım koalisyonlarına katılmaktan ve Birleşmiş Milletler'deki oylamalarda Rusya'yı açıkça eleştirmekten büyük ölçüde kaçınmıştır. Örneğin 2022 Ekim ayında, Putin ile Suudi Arabistan Veliaht Prensi Muhammed bin Selman (MBS) arasında yapılan anlaşma ile petrol ihracatında

kısıtlamaya gidilmiş, petrol fiyatlarının yükseltilmesi ve dolayısıyla Rusya'nın savaş makinesinin finansmanı sağlanmıştır. Bu tür işbirlikleri, bölgedeki siyasi liderlerin, kendi ulusal çıkarları doğrultusunda esnek manevralar yapabildiğini ve klasik “dostluk” tanımlamalarının ötesine geçtiğini göstermektedir.

İsrail'in dahi, Rusya'nın Ukrayna'daki saldırganlığını kınayan Birleşmiş Milletler kararlarında Batı bloku ile ters düşmek pahasına çekimser ya da karşı oy kullanması, Orta Doğu ülkelerinin jeopolitik çıkarlar uğruna geleneksel ittifak ilişkilerini yeniden tanımladıklarını ortaya koymaktadır.

Suriye’de Askeri Müdahale ve Kalıcı Varlık

Rusya'nın Orta Doğu'daki askeri angajmanının en belirgin örneği, 2015 yılında Suriye’de yaşanmıştır. Beşar Esad rejiminin zayıflaması, Moskova'nın bölgeye doğrudan askeri müdahalede bulunmasına zemin hazırlamıştır. Putin yönetimi, Suriye, İran ve Hizbullah kara kuvvetlerine destek sağlamak amacıyla Rus hava kuvvetlerini bölgeye konuşlandırmıştır. Bu destek, Esad'ın dokuz yıl daha iktidarda kalmasını sağlarken, karşılığında Rusya'ya stratejik öneme sahip Tartus Deniz Üssü ve Lazkiye yakınlarındaki Hmeymim Hava Üssü gibi kalıcı askeri varlıklar kazandırmıştır. Böylece Rusya, Akdeniz’de donanmasını konuşlandırabilen ve Orta Doğu’daki askeri varlığını kalıcılaştıran bir aktör olmuştur.

Silah Ticareti ve Diplomatik Ağ Genişlemesi

Rusya, Orta Doğu’daki nüfuzunu yalnızca askeri müdahale ile değil; aynı zamanda silah ihracatıyla da pekiştirmiştir. Arap Baharı sonrası dönemde, Rus yapımı silahlar Mısır, Cezayir, Suriye ve hatta NATO üyesi Türkiye’de rağbet görmüştür. Özellikle Türkiye’nin S-400 hava savunma sistemi satın alması, hem Batı blokunda tartışma yaratmış hem de Rusya'nın bölgedeki askeri-diplomatik derinliğine işaret etmiştir.

Ayrıca Rusya, Hamas gibi Batı tarafından terör örgütü kabul edilen aktörlerle de diyalogunu sürdürerek hem kendi diplomatik etkisini artırmış hem de Batı'nın bölgedeki etkinliğini dengelemeye çalışmıştır. Moskova, insan hakları veya demokrasi söylemiyle bölge liderlerini eleştirmekten özellikle kaçınmış; bunun yerine güvenlik, enerji ve ekonomik işbirliği başlıklarına odaklanmıştır.

Değişen Dostluklar, Kalıcı Çıkarlar

Tüm bu gelişmeler ışığında, Rusya'nın Orta Doğu’daki nüfuzunu artırma stratejisinin temelinde, kalıcı dostluklardan çok, karşılıklı çıkarların ve tehdit algılarının şekillendirdiği esnek ve çok boyutlu ilişkiler yatmaktadır. “Düşmanımın düşmanı dostumdur” yaklaşımı, Rusya'nın çeşitli bölge aktörleriyle kurduğu pragmatik işbirliklerinin özünü

yansıtmaktadır. Dostluklar geçici olabilir, ancak çıkarlar değişmez; uluslararası ilişkilerde de asıl kalıcı olan, bu çıkarların sürekliliğidir.

Sonuç itibarıyla, Putin'in liderliğindeki Rusya, Batı baskısı ve yaptırımlarına karşı Orta Doğu'da çok yönlü ittifaklar kurarak, askeri, ekonomik ve diplomatik araçlarla bölgesel dengeyi kendi lehine çevirmeye çalışmaktadır. Bu süreçte duygusal dostluklar değil, stratejik çıkarlar ve tehditlerin doğurduğu geçici yakınlaşmalar belirleyici olmaktadır.

Rogg & Nok: her metin birbirini besleyen **olgulardan oluşur Jeopolitik Krizler ve Algı** **Yönetimi Üzerinden Bir ufak alt düzeyde** **istihbarat Değerlendirmesi**

Metinde geçen “HER ŞEY HER YERDE AYNI ANDA oluyormuş...” ifadesi, küresel ölçekte aynı dönemde yaşanan, birbiriyle bağlantılı görünen çoklu kriz ve gelişmelere dikkat çeken bir vurgu olarak öne çıkmaktadır. Bu tür bir söylem, hem karmaşık uluslararası ilişkilerde yaşanan zincirleme olayların altını çizmek hem de okuyucuya bir “eşzamanlılık” algısı vermek amacıyla kullanılabilir.

Algılama ve Manipülasyon Mesajı Olarak Kullanımı

Bu tür ifadeler, medya, siyasetçiler veya analiz yapan kişiler tarafından, şu amaçlarla kullanılabilir:

- **Küresel Kaos Algısı Yaratmak: Birçok önemli olayın rastlantısal değil, birbirini tetikleyen veya bağlantılı gelişmeler olduğu izlenimini güçlendirmek.** Bu, okuyucu veya izleyicide “dünyada büyük bir değişim, sarsıntı ya da kriz dönemi yaşıyoruz” duygusunu oluşturur.
- **Kontrolsüzlük veya Tehdit Algısı: Her şeyin aynı anda ve eşzamanlı biçimde meydana gelmesi, sıradan bireyler veya toplumlar üzerinde kontrol kaybı, belirsizlik ve karamsarlık hissi yaratabilir.** Bu, toplumsal psikolojinin yönlendirilmesinde güçlü bir araçtır.
- **Güç Odaklarına Yönelik Mesaj: Uluslararası aktörlere, özellikle krizleri yöneten veya manipüle eden güç odaklarına (devletler, istihbarat servisleri, küresel elitler gibi) “her şey sizin kontrolünüzde değil; olaylar öngörülemez bir biçimde gelişiyor” mesajı da verilebilir.**
- **Karmaşıklık İçinde Yönlendirme: Okuyucunun veya izleyicinin dikkatini, olan bitenin tek bir nedene veya aktöre indirgenemeyeceği yönünde yönlendirerek, analitik düşünmeyi zorlaştırır; böylece manipülasyona açık bir zemin oluşturabilir.**

Kriptolu Mesaj Olarak Yorumu

“HER ŞEY HER YERDE AYNI ANDA” ifadesi, açıkça bir tarafı doğrudan hedef göstermese de, arka planda şu gruplara veya aktörlere “kriptolu” bir mesaj olarak algılanabilir:

- **Uluslararası Güç Odakları: ABD, Rusya, Çin gibi büyük devletlere ya da bunların istihbarat ve dış politika çevrelerine,** “küresel olaylar sizin kontrolünüzde değil, beklenmedik gelişmeler oluyor” mesajı.
- **Bölgesel Aktörler: Ortadoğu’daki rejimler, silahlı gruplar veya bölgesel ittifaklar;** “herkes için öngörülemez bir dönem başladı, eski ittifaklar ve dengeler geçerliliğini yitiriyor” uyarısı.
- **Kamuoyu ve Toplamlar: Geniş kitlelere yönelik olarak, “yaşananlar olağanüstü;** sıradan kurallar işlemiyor, dikkatli olun ve gelişmeleri farklı açılardan değerlendirin” çağrısı.

Bu tip ifadeler, özellikle jeopolitik krizlerin ve karmaşık gelişmelerin yaşandığı dönemlerde, olayların “rastlantısal değil, zincirleme ve bütünsel” olduğu veya gizli bir el tarafından yönlendirildiği yönünde algı oluşturmak için bilinçli olarak seçilebilir. Kimi zaman, bu tür söylemler, belirsizlikten faydalanmak isteyen çeşitli aktörler tarafından manipülasyon veya algı yönetimi amacıyla kullanılabilir. Ancak metinde doğrudan bir kişi ya da grup hedef gösterilmemiştir; daha ziyade, küresel ölçekte yaşanan gelişmelerin olağanüstülüğüne vurgu yapılmıştır.

Alıntı manipülasyon metnin devamında Verilen bilgilere göre ise; Hamas’ın 7 Ekim 2023’te İsrail’e yönelik gerçekleştirdiği saldırıdan sonra Putin’in denge siyaseti de ciddi bir sınavdan geçmeye başladı. Bölgede yaşanan askeri ve diplomatik sarsıntıların ortasında, İsrail Gazze’de Hamas’a, ardından Lübnan’da Hizbullah’a karşı geniş çaplı askeri operasyonlar başlattı. Bu süreçte, hem Hamas’ın hem de Hizbullah’ın liderlik kadroları ve komuta yapıları büyük ölçüde hedef alındı ve ciddi şekilde zayıflatıldı.

Putin ise bu çatışmada doğrudan taraf olmaktan özenle kaçındı. Bunun yerine, Moskova yönetimi kendisini Hamas ve İsrail arasında arabuluculuk yapmaya hazır bir aktör olarak konumlandırmaya çalıştı. Ancak bu girişim, ne İsrail Başbakanı Netanyahu’nun ne de İsrail toplumunun kabul etmeye istekli olduğu bir öneri olarak kaldı. İsrail’deki genel kanaat, Rusya’nın arabuluculuk teklifinin ciddi ve güvenilir olmadığı yönündeydi; bu nedenle Moskova’nın diplomatik manevrası gündemde fazla yer bulamadı.

Bununla birlikte, Rusya ne Hamas’a ne de Hizbullah’a anlamlı ve somut bir destek sunmadı. Kremlin’in bölgedeki geleneksel partnerlerine karşı mesafeli tavrı, Moskova’nın hem Batı hem de bölgesel aktörlerle ilişkilerini dengeleme arayışının bir yansımasıydı. Ancak bu ihtiyatlı yaklaşım, Rusya’nın bölgedeki nüfuzunun sorgulanmasına ve geleneksel müttefiklerinin güveninin sarsılmasına yol açtı.

Bir Büyük Çöküşün Anatomisi ve Rusya'nın Rolü

Çöküşün Temel Nedenleri

Aralık 2024'te Esed rejiminin ani ve hızlı çöküşü, Suriye iç siyasetindeki birikmiş kırılmalıklar ile uluslararası dengelerdeki sarsıntıların olağanüstü bir bileşiminden doğdu. Uzun süre ayakta kalmayı başaran rejim, özellikle İran'ın iç istikrarsızlığı, Rusya'nın bölgeden kademeli çekilişi ve Batı ile Arap ülkeleri arasında şekillenen yeni ittifaklar sonucu, beklenmedik derecede savunmasız hale geldi.

- İçsel Zayıflıklar: Esed rejimi ekonomik çöküş, toplumsal yorgunluk ve askeri kaynakların tükenmesiyle sarsıldı. Suriye ordusu içindeki çözümler ve üst düzey komutanların isyancılara katılması, rejimin direncini kırdı.
- Dış Desteklerin Azalması: İran, içerideki kriz ve uluslararası yaptırımlar nedeniyle Suriye'ye yardım kapasitesini kaybetti. Rusya ise Ukrayna'daki savaş, ekonomik baskılar ve bölgedeki yeni güç dengeleri nedeniyle Suriye'ye doğrudan müdahaleden uzaklaştı.
- Yeni Uluslararası Koalisyon: Türkiye, Körfez ülkeleri ve Batı, insan hakları ihlalleri ve insani kriz gerekçeleriyle Esed sonrası bir dönemi hazırlamak için muhalif gruplara siyasi ve lojistik destek verdi.

Kim, Nasıl Destek Verdi?

Çöküşün merkezinde, uzun süredir muhalif olan ancak dağınık kalan grupların, Aralık 2024'te beklenmedik bir hızla birleşmesi ve organize hareket etmesi vardı. Batı'nın istihbarat desteği, Körfez'in finansmanı ve Türkiye'nin sınır ötesi lojistik sağlama rolüyle isyancı güçler Şam'a kısa sürede ulaştı. Bu süreçte Arap Ligi üyeleri de diplomatik olarak yeni bir geçiş hükümetini tanıma yarışına girdi.

Rusya'nın Yatırımlarının Çöküşü

Rusya'nın onlarca yıl boyunca Suriye'ye yaptığı askeri, ekonomik ve siyasi yatırımlar, birkaç gün içinde çözüldü. Bunun temel sebepleri arasında:

- Askeri Müdahale Eksikliği: Rusya, Ukrayna'daki askeri yükümlülükleri ve ekonomik sıkıntılar nedeniyle Suriye'de yeni bir askeri maceraya girmekten çekindi.
- Diplomatik İzolasyon: Bölgedeki yeni dengeler, Rusya'nın diplomatik girişimlerini işlevsiz kıldı. Moskova'nın arabuluculuk önerileri ve askeri destek vaatleri, ne Batı ne de bölgesel aktörler tarafından gerçekçi bulunmadı.

- İç Baskılar: Rus kamuoyunda Suriye'deki harcamalara yönelik artan rahatsızlık ve Ukrayna savaşı nedeniyle yaşanan ekonomik darboğaz, Putin'in operasyonel kabiliyetini sınırladı.

Böylece 2015'ten beri Rusya'nın "dokunulmaz" kabul edilen Hmeymim Üssü ve Tartus'taki liman dahi risk altına girdi.

Putin'in Sığınma Teklifi ve Arkasındaki Hesaplar

Şam'ı hızla ele geçiren isyancı güçler karşısında Putin, Esad ve ailesine Rusya'da sığınma hakkı verdi. Bu adımın amacı:

- Yüz Kaybını Azaltmak: Esad'ın ülkesini terk ederek muhaliflere teslim olmaması, Rusya'nın bölgedeki prestij kaybını sınırlamayı hedefledi.
- Gizli Bilgilere Erişim: Esad ve ailesinin Rusya'da olması, Moskova için gelecekteki müzakere süreçlerinde koz oluşturdu.
- Krizden Uzaklaşmak: Rejimin tamamen çökmesiyle birlikte, Rusya Suriye'deki askerlerini geri çekerek yeni bir Batakılık'a sapanmamayı tercih etti.

Putin, Şam'daki çatışmaları durdurmak veya geri almak için somut bir askeri müdahalede bulunmadı; bu da Rusya'nın kapasite ve motivasyon eksikliğinin bir göstergesiydi.

Bölgesel ve Küresel Yankılar

Rusya'nın müdahalede başarısızlığı, bölgede yankı uyandırdı:

- Manipülasyon ve Algı Yönetimi: ABD ve müttefikleri, "Rusya eski müttefiklerini yüzüstü bıraktı" temasını medya ve diplomasiyle işledi. Bu söylem, Esad sonrası geçiş hükümetine destek için toplumsal taban oluşturdu.
- Hizbullah'ın Zayıflaması: Suriye'deki lojistik koridorunu kaybeden Hizbullah, askeri ve finansal olarak büyük darbe aldı. İsrail'in artan operasyonları, Lübnan'daki etkinliğini iyice azalttı.
- İran Medyasında Hayal Kırıklığı: İslam Devrim Muhafızları'na yakın medya, Rusya'nın "ortaklarını koruyamamasından" açıkça şikayet ederek, yeni dönemde İran'ın yalnızlaştığı ve Suriye dosyasını kendi başına yönetmek zorunda kalacağı mesajını verdi.

Aralık 2024'te Esad rejiminin çöküşü, sadece Suriye'de değil, tüm Orta Doğu'da dengeleri kökten değiştirdi. Rusya'nın askeri ve diplomatik çekingenliği, onlarca yıllık yatırımın birkaç gün içinde erimesine sebep oldu. Bu gelişmeler, bölgedeki ittifakların ve güç dengelerinin yeniden şekilleneceğinin habercisi niteliğindedir.

Kara propaganda ve manipölasyon haberlerindeki CIA ve Mossad destekli haber kaynaklarında yapılan habere göre ABD ve İsrail'in İran'a Saldırısı Sonrasında Değişen Güç Dengeleri

Haziran ayında ABD ve İsrail silahlı kuvvetlerinin İran'ın nükleer tesislerine yönelik gerçekleştirdiği ani ve çok uluslu saldırı, Orta Doğu'da sadece askeri değil, aynı zamanda diplomatik ve psikolojik bir sarsıntıya yol açtı. Bu operasyonun ardından, bölgede yaşanan dalgalanmalar Rusya'nın itibarında ciddi bir aşınmaya neden oldu. Özellikle, saldırıların organizasyonunda aktif rol üstlenen ve saldırı sonrasında uluslararası kamuoyunu yönlendiren ABD ve İsrail, "Rusya'nın ittifaklarının güvenilmezliği" temasını bilinçli olarak öne çıkardı. Böylece, yalnızca İran değil, Rusya da bölgesel ve küresel arenada prestij kaybı yaşadı.

Saldırıyı Kimler Organize Etti ve İtibar Darbesi Nasıl Şekillendi?

Bu kapsamlı operasyonun organizasyonunda ABD ve İsrail'in istihbarat, hava gücü ve siber kapasitesi ön plana çıktı. Orta Doğu'daki ABD müttefikleri de iletişim ve lojistik altyapı sağlayarak süreci destekledi. Saldırıdan sonra medya ve diplomasi kanalları, "Rusya'nın eski ittifaklarını koruyamadığı" söylemini yaygınlaştırdı. Böylece, hem İran içerisinde hem de bölge ülkelerinde, Moskova'nın güvenilir bir müttefik olup olmadığına dair ciddi soru işaretleri oluştu.

İran'ın Tepkisi ve Moskova Arayışı

ABD'nin Fordow bölgesindeki kritik bir nükleer tesisi vurmasının ardından, İran Dışişleri Bakanı Abbas Araghchi'nin acilen Moskova'ya gitmesi, Tahran'ın yalnızlık hissini gösteriyordu. İran yönetimi, Rusya'dan acil askeri ve diplomatik destek bekliyordu. Ancak, Putin'in klasikleşen "sert retorik" kınamaları dışında somut bir yardım önerisinde bulunmaması dikkat çekiciydi.

Rusya'nın Sınırlı Tepkisi: Neden?

- Küresel Dengeler: Rusya, Ukrayna'daki savaş nedeniyle kendi askeri ve diplomatik kaynaklarını tüketmiş durumda. ABD ile doğrudan çatışmaya girme riskini göze almak istemedi.
- İran'ın Yardım Sözü: İran, Ukrayna savaşında Rusya'ya askeri destek sağlamış olsa da, Moskova için bu yardım, ABD ile karşı karşıya gelmenin bedelini karşılamaya yetmedi.
- Bölgesel Öncelikler: Rusya, Suriye'deki varlığını kaybetmiş, yeni bir cephe açma riskini almak istememiştir.

Rusya'nın “En Sadık” Müttefikini Yalnız Bırakma Nedeni

Putin'in, İran'a yeni askeri destek sağlamaktan kaçınmasının ardında çok katmanlı jeopolitik ve pragmatik nedenler yatıyor:

- ABD'nin Caydırıcılığı: Doğrudan askeri müdahale, Rusya'yı ABD ile daha geniş çaplı bir çatışmanın içine çekebilirdi.
- Ekonomik ve Askeri Zafiyet: Rusya'nın kaynakları, Ukrayna'da ve kendi sınırlarında ciddi şekilde kısıtlanmış durumda.
- Riskten Kaçınma Stratejisi: Geçmişte Suriye'de olduğu gibi, Moskova “krizden uzaklaşarak” yeni bir bataklığa sürüklenmekten kaçınıyor.

İran'da Zayıflayan Rejim ve Putin'in Sınırlı Desteginin Sonuçları

İçeride, Ayetullah Hamaney'in ve rejiminin konumu, saldırılar sonrası her zamankinden daha kırılgan hale geldi. Toplumda ve yönetici elitlerde “yalnız bırakıldık” algısı güçlendi. Rusya'nın dini liderin pozisyonunu güçlendirmek için neredeyse hiçbir şey önermemesi, iki ülkenin geleneksel ittifakının sorgulanmasına neden oldu.

İran medyasının ve İslam Devrim Muhafızları'na yakın çevrelerin açık eleştirileri, yeni dönemde Tahran'ın bölgesel meselelerde kendi başına kalmak zorunda olduğuna işaret ediyor. Rusya'ya olan güvenin sarsılması, Orta Doğu'daki güç dengelerini kökten değiştiren bir başka unsur olarak öne çıkıyor.

Orta Doğu'da Yeni Dönem ve Değişen İttifaklar

Haziran'daki saldırıların ardından yaşananlar, Rusya'nın bölgesel siyasetinde uzun süreli bir itibar kaybına yol açtı. ABD ve İsrail'in ortak operasyonunun ardından oluşan yeni

güvenlik mimarisi, İran'ın yalnızlığını, Rusya'nın ise bölgedeki etkinliğinin sınırlarını gözler önüne serdi. **Bu gelişmeler, Orta Doğu'da ittifakların, güç dengelerinin ve diplomatik ilişkilerin istihbarat oluşumlarını başarısı olarak lanse edilerek yeniden şekilleneceği bir dönemin başlangıcı olarak ve de Rusya özelinde önce Ukrayna daha sonra orta doğu ve Arap yarım adasındaki bölgesel istihbarat ve desteklenen medya ve kurumlarını kurdukları kumpasların nasıl kurulduğu ve bunu başarısını nasıl olduğu yönünden de tarihe geçti.**

Rogg & Nok; Korku ve Nefretin Yayılımı: Manipülasyonun Araçları ve Olası Amaçları **İstihbarat Analizi Boyutunda Alt Düzeyde Metin hakkında** **Ufak Bir Eleştiri ve Yorumu; Güncel Jeopolitik** **Gelişmeler, Medya Mesajları ve Toplumsal Yönlendirme**

Korku ve Nefretin Haberlerdeki Yeri

Son dönemde uluslararası haberlerde ve analizlerde sıkça karşılaşılan "korku" ve "nefret" kavramları, yalnızca birer duygusal tepki olmanın ötesinde, toplumsal yönlendirme ve manipülasyonun güçlü araçları olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle jeopolitik gerilimlerin arttığı ve büyük güçler arasında bloklaşmanın hızlandığı dönemlerde, bu duyguların kamuoyuna sistematik biçimde aktarılması, hem devletlerin iç politikalarını şekillendirebilir hem de uluslararası kamuoyunun algısını dönüştürebilir.

Manipülasyonun Amaçları: Korku ve Nefretin Sistemik Ekimi

Bölgesel ve küresel ölçekte faaliyet gösteren istihbarat oluşumları, medyanın da desteğiyle, stratejik hedeflere hizmet eden bilgi akışını kontrol edebilir. Bu noktada, "KORKU VE NEFRET" vurgusunun haberlerde öne çıkarılması birkaç farklı amaca hizmet edebilir:

- **Kamuoyunun Yönlendirilmesi: Toplumlarda güvensizlik ve tedirginlik duygularını besleyerek, liderlerin veya iktidarların daha otoriter politikalar geliştirmesine zemin hazırlanabilir.**
- **Savaş Algısının Normalleştirilmesi: Bir topluluğun veya ülkenin sürekli tehdit altında olduğu algısı oluşturulursa, savaş ya da askeri müdahale gibi olağanüstü tedbirlerin kamuoyu nezdinde meşrulaşması kolaylaşır.**
- **Sosyal ve Etnik Kutuplaşma: Dinsel ve etnik kimlikler temelinde kutuplaştırıcı bir dil kullanmak, bölgesel ve küresel çatışmaların zemininin hazırlanmasına yardımcı olabilir.**

Üçüncü Dünya Savaşı Hazırlığı mı?

Korku ve nefretin sistematik biçimde yayılması, bazı çevrelerde, "olası bir üçüncü dünya savaşı için psikolojik zemin mi hazırlanıyor?" gibi soruları gündeme getirmiştir. Bunun arka planında şu mekanizmalar öne çıkabilir:

- **Toplumların Radikalleştirilmesi:** Uzun süreli korku ve nefret duyguları, toplumların daha radikal ve saldırgan tutumlar benimsemesine sebep olabilir.
- **Düşman Kimliklerinin İnşası:** Medya haberlerinde ve analizlerde sürekli olarak belirli dini veya etnik gruplar hedef gösteriliyorsa, ileride yaşanacak bir çatışmada bu grupların "meşru hedef" olarak görülmesi kolaylaşır.
- **Kriz Yönetimi ve Meşrulaştırma:** Savaş veya olağanüstü bir kriz anında, geçmişten beri işlenen korku ve nefret duyguları, atılacak adımların toplum tarafından daha kolay kabul edilmesini sağlar.

Haberlerin Gizli ve Kriptolu Mesajları

Her haberin açıkça yazılmayan, sadece belirli aktörlere veya toplum kesimlerine yönelik mesajları olabilir. Yukarıdaki haberde de, özellikle İran, Rusya, ABD ve İsrail arasındaki ilişkiler ve ittifakların sorgulanması, yalnızca güncel diplomasiye dair bir okuma sunmaz; aynı zamanda, gelecekteki olası çatışmalar için taraf seçimi ve kimlik inşası anlamına da gelir.

Ayrıca, dinsel ve etnik kimliklerin sürekli vurgulanması, toplumlar arasında ayrışmayı derinleştirerek, olası bir savaşta "biz ve onlar" ayrımı üzerinden mobilizasyonu kolaylaştırır. Bu tür mesajlar, hem bölge içindeki aktörlere hem de uluslararası arenadaki karar alıcılara yönelik çok katmanlı bir iletişim stratejisinin parçası olabilir.

Analitik Bakış ve Sonuç

Korku duygusunun sürekli pompalanması, toplumsal psikolojiyi şekillendiren ve yönlendiren bir araçtır. Düşünceyi özgürce ifade etme meselesine gelince; eleştirel ve analitik yaklaşım, bu tür duygusal manipölasyonları tespit etmek ve bilinçli bir kamuoyu oluşturmak için vazgeçilmezdir. Her şey toz pembe değildir ve günümüz dünyasında bilgi kirliliğine karşı en etkili savunma, şüpheci ve sorgulayıcı olmaktır.

Sonuç olarak, haberlerdeki korku ve nefret vurgusu, sadece güncel olayların değil, gelecekteki büyük jeopolitik kırılmaların da habercisi olabilir. Bu yüzden, her mesajı çok katmanlı bir analizle ele almak ve toplumsal barış ile sağduyuyu önceleyen yaklaşımları geliştirmek gerekmektedir.

Rusya'nın Eylemsizliğinin Bölgesel ve Yerel Etkileri

Orta Doğu’da, jeopolitik dengelerin hızla değiştiği bir dönemde, Rusya’nın bölgedeki eylemsizliği ve kayıtsızlığı hem liderler hem de toplumlar nezdinde dikkate değer bir sorgulamayı beraberinde getiriyor. İran’da ise bu eleştiriler son dönemde daha görünür ve yüksek sesle dile getirilmeye başlandı.

İran’da Artan Eleştiriler ve Hamaney’in Konumu

İran’da uzun yıllar boyunca Moskova’ya yönelik sadık bir politika izleyen Dini Lider Ali Hamaney’in, Rusya’ya olan yaklaşımı eskisinden daha fazla sorgulanır hale geldi. Özellikle Rusya’nın Ukrayna savaşı sonrası uluslararası arenadaki güç kaybı, İran içindeki bazı kesimlerin Moskova ile kurulan yakın ilişkileri eleştirmesine zemin hazırladı.

Bir dönem Tahran’ın Rusya ile ilişkisini sorgulama konusunda oldukça ihtiyatlı ve temkinli olan İranlı yorumcular, artık Putin’in Ocak ayında Tahran ve Moskova arasında imzalanan Kapsamlı Stratejik Ortaklık Antlaşması’na karşılıklı savunma maddesi eklemeyi reddetmesini alenen eleştiriyor. Oysa Belarus ve Kuzey Kore ile imzalanan benzer Rus anlaşmalarında bu tür karşılıklı savunma maddeleri bulunuyor. Bu durum, Rusya’nın İran’a yaklaşımında ölçülülük ve çekingenlik olduğunu gösterdiği gibi, Tahran’da da güven bunalımını derinleştiriyor.

Silah Sistemleri ve Güvenlik Tartışmaları

Yine İran’da Rusya’nın, İsrail’in saldırılarına karşı ülkeyi savunmada önemli bir rol oynayabilecek S-400 füze savunma sistemlerini devretmekte gecikmesi de yoğun eleştirilere neden oldu. Eski İran Parlamentosu Başkan Yardımcısı Ali Mutahari başta olmak üzere, birçok siyasi figür ve yorumcu, Moskova’nın bu konudaki isteksizliğini eleştirerek, Rusya’nın İran’ın güvenlik kaygılarını yeterince gözetmediğini savunuyorlar.

Medya ve Kamuoyu: Hamaney’e Yönelik İma ve Eleştiriler

İsrail ve ABD saldırılarının ardından, yıllar önce Hamaney de dahil olmak üzere üç din adamı tarafından kurulan ve halen etkili bir konumda olan önemli bir gazetenin baş editörü, İran’ı Moskova ile daha yakın bir ittifaka sürükleyen politik liderleri kamuoyu önünde azarladı. Bu çıkış, Hamaney’e doğrudan bir gönderme niteliği taşımasa da, İran siyasetinin en üst düzeyindeki kararlara yönelik nadir görülen bir eleştiri olarak değerlendirildi.

İran'da Rusya'ya Güven Bunalımı mı?

Tüm bu gelişmeler ışığında, İran'da hem siyasi arenada hem de toplumun farklı kesimlerinde Rusya'ya duyulan güvenin sorgulanmaya başlandığı görülüyor. Özellikle askeri ve stratejik iş birliği konularında Moskova'nın tereddütlü ve yavaş davranması, Tahran'da yeni arayışlara ve yönelimlere kapı aralamakta. Bu sürecin önümüzdeki dönemde İran'ın dış politikasında daha bağımsız ve çok kutuplu bir çizgiye evrilmesine neden olabileceği dillendiriliyor.

Son dönemlerde, geleneksel olarak Rusya'ya yakın durduğu düşünülen İran İslam Devrim Muhafızları Ordusu içinde bile Moskova'ya dair şüphe ve huzursuzluk göz ardı edilemeyecek kadar belirginleşmiş durumda. Putin'in, İran ile ABD arasında arabuluculuk yapmayı teklif ettiği haberleri, genellikle Devrim Muhafızları çizgisinde yayın yapan bazı gazetelerde, Rusya Devlet Başkanı'nın aslında ABD ile Ukrayna konusunda tavizler karşılığında İran'ı pazarlık masasında bir koz olarak kullanmayı amaçladığı yönünde yorumlandı. Bu tür analizlerde, Putin'in kendi çıkarları lehine İran'ı kullanmaya çalıştığı ve nükleer program üzerindeki kısıtlamaları ABD'ye bir jest olarak sunabileceği vurgulandı.

Aynı zamanda, İran'ın sosyal medya mecralarında da Rusya'nın Çarlık ve Sovyet dönemlerindeki İran'a yönelik sömürgeci emelleri artık daha açıktan tartışılıyor; bu geçmişin gölgesi, Rusya'ya duyulan güvenin neden bu kadar derin bir sorgulamaya tabi tutulduğunu açıklıyor. Demokratikleşme yanlısı muhalefet üyelerinin ve aktivistlerin, otoriter Rusya ile ilişkilerin daha da derinleştirilmesine yönelik eleştirileri, hem İran'ın içinde hem de diasporasında önceki dönemlere kıyasla daha fazla yankı bulmaya başladı. Tüm bu gelişmeler, İran toplumunda ve siyasi elitlerinde Moskova ile ilişkilerin geleceğine dair yeni bir hassasiyet ve eleştirel bakış açısı doğurdu.

Netanyahu, Moskova ve Bölgesel Güç

Dengeleri

Son yıllarda Ortadoğu'da yaşanan gelişmeler, bölgedeki güç dengelerini ve ülkeler arası ilişkileri yeniden şekillendirmiştir. Özellikle Rusya'nın Ukrayna savaşı sonrası uluslararası arenadaki etkisinin zayıflamasıyla birlikte, sadece İran değil, İsrail'in de Moskova'ya yönelik politikasında dikkat çekici bir değişim gözlemlenmektedir.

İsrail'in Rusya'ya Bakışı: Temkinli Mesafe ve Hesaplı Soğukluk

İsrail'in genel olarak Rusya'ya yönelik yaklaşımı, son dönemde daha mesafeli ve temkinli bir çizgiye evrilmiştir. Ne Başbakan Binyamin Netanyahu'nun kişisel tutumu ne de İsrail

toplumunun genel yaklaşımı, Moskova ile yakınlaşma yönünde güçlü bir eğilim göstermemektedir. Özellikle Putin'in İran ile arabuluculuk teklifleri, İsrail yönetimi tarafından ihtiyatla karşılanmakta; bu tür girişimlere açık bir ilgi ya da destek verilmemektedir. İsrail kamuoyunda da, Rusya'nın Suriye'de veya İran'la ilişkilerindeki rolü aşırı güvenilir veya yapıcı görülmemektedir.

ABD-İsrail İlişkilerinde Gerilim ve Moskova'ya Yönelim İhtimali

ABD ile İsrail arasındaki ilişkilerin zaman zaman gerilimli bir seyir izlediği bilinmektedir. Ancak bu tür dönemlerde dahi, İsrail'in Moskova'ya yönelerek Rusya'yı alternatif bir stratejik ortak ya da arabulucu olarak tercih ettiği söylenemez. İsrail'in güvenlik ve dış politika öncelikleri hâlâ büyük ölçüde Washington ile uyumlu kalmaya devam etmektedir. Moskova ise, İsrail'in bölgesel kaygılarını bütüncül biçimde karşılayacak bir kapasite ve irade sergilemekten uzak görünmektedir. Bu nedenle, İsrail'in ABD ile yaşadığı geçici sorunlar, Moskova'ya ciddi bir yönelim doğurmamış; Rusya ile ilişkiler ise çoğunlukla taktiksel ve sınırlı düzeyde tutulmuştur.

Trump'ın Dönüşü ve İsrail'in Rusya Yakınlığı Zorunluluğu

Donald Trump'ın Beyaz Eve'e geri dönmesiyle birlikte, Netanyahu'nun ve İsrail yönetiminin Moskova'ya yakın kalma gerekliliği belirgin biçimde azalmıştır. Trump'ın İsrail'e verdiği güçlü destek ve Washington'un Orta Doğu politikalarında İsrail'e öncelik tanınması, Netanyahu'nun dış politika yelpazesini daraltmış ve Rusya ile kurulacak olası "denge" arayışını arka plana itmiştir. Dahası, Rusya'nın uluslararası arenadaki zayıflayan konumu, İsrail açısından Moskova'yı stratejik bir denge unsuru olarak kullanma ihtiyacını da azaltmıştır.

İsrail, Rusya ve Çok Kutuplu Diplomasi

Tüm bu gelişmeler ışığında, İsrail'in Rusya'ya yönelik yaklaşımı temkinli ve soğukkanlı bir çizgide seyretilmektedir. Ne Netanyahu ne de İsrail toplumu, Putin'in İran'la arabuluculuk önerilerine sıcak bakmakta; Moskova ile derin bir stratejik yakınlaşma arayışına girmemektedir. ABD ile ilişkilerde yaşanan dönemsel sorunlar da, İsrail'i Rusya'ya kayda değer şekilde yaklaştırmamıştır. Trump'ın olası dönüşüyle birlikte, İsrail'in Rusya'ya duyduğu taktiksel ilgi daha da anlamını yitirmiştir. Bu süreç, İsrail'in dış politikasında çok kutuplu bir denge arayışından ziyade, ABD ile olan stratejik bağlarını koruma yönünde eğilimini güçlendirmiştir.

Bölgedeki Güç Dinamikleri, MBS'nin Stratejik Hesapları ve Petrol Diplomatisi

Suudi Arabistan'ın Rusya'nın Eylemsizliğine Resmi Tepkisi

Rusya'nın son dönemde Ortadoğu'daki gelişmelere karşı sergilediği görece eylemsizlik, sadece bölge ülkeleri arasında değil, küresel güçler nezdinde de dikkatle takip edilmektedir. Özellikle Suudi Arabistan'ın, Moskova'nın özellikle İsrail ve İran arasında yükselen tansiyona yönelik düşük profilli yaklaşımı karşısında resmi bir memnuniyetsizlik açıklaması yapmaktan kaçındığı gözlemleniyor. Riyad'ın kamuoyuna açık tepkisinin bastırılması veya diplomatik dilde yumuşatılması, Suudi stratejisinin bir parçası olarak değerlendirilebilir. Bu yaklaşım, Riyad'ın mevcut uluslararası konjonktürde denge gözetken bir diplomasi yürütme arzusunun göstergesidir. Suudi yönetimi, bölgesel gerginliklerin tırmandığı bir evrede Moskova ile ilişkileri açıktan çatallaştırmak yerine, kapalı kapılar ardında mesaj vermeye ve olası riskleri minimize etmeye çalışmaktadır.

MBS ve İran'ın Askeri Kapasitesindeki Zafiyetler

Veliaht Prens Muhammed bin Selman'ın (MBS), İran'ın nükleer programındaki yavaşlamadan ve özellikle füze cephaneliğinin İsrail'e veya Katar'daki ABD askeri varlığına ciddi zarar verme kapasitesinin sınırlı olduğunun açığa çıkmasından memnuniyet duyması muhtemeldir. Suudi Arabistan için İran'ın askeri kabiliyetindeki her türlü zafiyet, bölgedeki güç dengelerini Riyad lehine çevirecek önemli bir fırsat anlamına gelir. Ancak, resmi söylemde bu memnuniyet doğrudan dile getirilmese de, bölgedeki istikrar arayışı ve İran tehdidine karşı geliştirilen savunma stratejileri göz önüne alındığında, Suudi yönetiminin bu gelişmeleri dikkatle izlediği ve uygun gördüğü ölçüde avantajlarına çevirmeye çalıştığı açıktır.

Putin'in Bölgedeki Kısıtlı Etkisi ve MBS'nin Stratejik Yönelimi

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in mevcut şartlarda bölgeyi diplomasi veya askeri yardım yoluyla aktif şekilde etkileyememesi ya da bu konuda isteksiz görünmesi, MBS'nin dış politika rotasını yeniden ayarlamasına neden olabilir. Suudi Arabistan, ABD, Çin ve Rusya arasında dikkatlice dengelenmiş çok yönlü bir diplomasi güdüyor olsa da, Moskova'nın etkisizliği, Riyad'ın Washington ve Pekin ile ilişkilerini daha öncelikli bir

konuma yerleştirmesine yol açabilir. Bu bağlamda, Suudi dış politikasının önümüzdeki dönemde Rusya ile daha sınırlı, ABD ve Çin ile ise daha derin ve çok yönlü iş birliklerine eğilimli olacağı öngörülebilir.

Petrol Diplomasisi: Suudi Arabistan ve Rusya'nın OPEC+ İçindeki Gerilimi

İsrail saldırılarından önce de, Suudi Arabistan ile Rusya arasında petrol üretim kotalarıyla ilgili zaman zaman görüş ayrılıkları yaşanıyordu. OPEC+ çatısı altında yürütölen bu müzakerelerde, Suudi Arabistan çoğu zaman istikrarı ve petrol fiyatlarını koruma arzusuyla daha temkinli adımlar atarken, Rusya ise çoğu zaman üretimi artırma eğiliminde olmuştur. Özellikle küresel enerji piyasalarındaki dalgalanmalar ve Batı'nın Rus petrolüne yönelik yaptırımları, Moskova'nın daha fazla üretim ve gelir arayışını motive etmiştir. Riyad ise, uzun vadeli piyasa dengelerini tehdit edebilecek aşırı arzdan kaçınmaya çalışmaktadır.

OPEC+ ve Son Kararlar: ABD ve Rusya'ya Etkisi

Güncel gelişmelere bakıldığında, OPEC+'nın Ağustos ayında üretim artırma kararı alıp almadığına dair spekülasyonlar, Washington'un memnuniyeti ve Moskova'nın olası hayal kırıklığı etrafında şekillenmektedir. Riyad, zaman zaman Washington'un küresel enerji piyasalarını rahatlatma taleplerine olumlu yaklaşırken, Rusya'nın çıkarlarıyla çatışan kararlar alınabilmektedir. Petrol üretiminin artırılması, ABD'de enerji fiyatlarını düşürmeye yardımcı olurken, Rusya'nın gelirlerini ve pazardaki hakimiyetini sınırlama potansiyeli taşır. Bu nedenle, Suudi Arabistan'ın OPEC+ içindeki liderliği ve aldığı kararlar, bölgesel ve küresel güç dengelerini doğrudan etkileyen önemli bir unsur olmayı sürdürüyor.

Sonuç olarak, Suudi Arabistan'ın Rusya'ya yönelik resmi tepkisinin bastırılması, MBS'nin İran'ın askeri kapasitesindeki zafiyetlerden duyduğu olası memnuniyet ve Putin'in bölgedeki sınırlı etkisi, Riyad'ın stratejik yönelimlerini yeniden şekillendirmekte ve özellikle ABD ile ilişkilerinde daha pragmatik bir çizgiye yönlendirmektedir. Petrol piyasasındaki gelişmelerle birlikte, Riyad'ın denge siyaseti güncel jeopolitik dinamiklerin en belirgin örneklerinden biri olarak öne çıkmaktadır.

Rogg & Nok: Gerçekliğe Gülünür mü? Evet Ağlamaktansa Bazen Trajikomik Olaylara ve Yazılı metinlere Gülünür... Bu Gülmek Göreceli Bir Kavramdır Yalnız Birde Zeka ve Bilinç Düzeyini de Gülmek Gösterir... Güvensizlik Vurgusu, Rumuzlar ve Mesajın Kime Yönelik Olduğu Konusundaki Düşünceler

Ciddi bir konuda yazarken, kullanılan dilin doğrudanlığı, samimiyeti ve mesajın kime hitap ettiğine dair netlik, iletişimin en temel unsurlarındandır. Ancak, kimi zaman yazılı metinlerde ya da konuşmalarda, doğrudan söylenmeyen, ima edilen ya da açıkça ifade edilmeyen mesajlar “kripto” veya “örtük mesajlar” şeklinde ortaya çıkabilir. Bu tür mesajlar, hem okuyanlar hem de yazan açısından farklı sorgulamalara ve yorumlara açık bir alan sunar. Özellikle “BANA GÜVENEMEZSİN” gibi bir öz eleştiri vurgusu taşıyan ifadeler, anlam katmanları barındırarak, mesajın kime ve ne amaçla verildiğiyle ilgili soruları gündeme getirir.

Rumuzlarda ve Kriptik Mesajlarda Algı

Bazen yazılı iletişimde rumuzların ya da bilinçli olarak seçilen mesajların, doğrudan birine değil de, genel kamuoyuna veya yazarın kendisine yönelik olarak kullanılması mümkündür. “BANA GÜVENEMEZSİN” gibi bir cümle, metni yazan kişinin kendi iç dünyasına verdiği bir mesaj olabileceği gibi, muhataba yönelik bir uyarı veya sitem de içerebilir.

Yazarken, tıpkı konuşmada olduğu gibi, bazı kelimeler bilinçli olarak seçilirken, bazıları da anlık duygular ya da bilinçaltı süreçler sonucunda “düşer” ve ortaya çıkar. Kimi zaman yazan kişi, kendisiyle yüzleşme veya kendi zayıflıklarını ortaya koyma ihtiyacı hissedebilir. Bu tür öz eleştiriler, okuyucuya “güven” veya “güvensizlik” duygusu aktarmakla beraber, doğrudan muhatabı hedeflemeden, yazarın kendisini sorguladığı bir alan da olabilir.

Kriptik Mesajların Niyet ve Hedefi

Oluşan kripto mesajların niyeti, çoğu zaman belirsizdir ve yoruma açıktır. “Gülmeyin, O işte rumuzda başkası adına algılama mesajı verilmesi doğru mu?” sorusu, yazılı metinde başkası adına, ama aslında kendine bir mesaj verilmesi olasılığını irdellemektedir. Burada niyetin okuyucu tarafından doğru algılanıp algılanmadığı önem kazanır.

Bir mesaj açıkça birine yönelik verilmese dahi, okuyucuda “bu bana mı söylendi, yoksa yazar kendine mi sesleniyor?” şeklinde bir sorgulama ortaya çıkabilir. Bu doğal bir süreçtir, çünkü yazılı dilde her kelimenin bir bağlamı ve muhatabı olduğu varsayılır. Fakat bazen yazar, bilinçli ya da bilinçsiz olarak, kendi iç sesini dışa vurur ve ortaya çıkan mesaj, bir “öz eleştiri” ya da “içsel konuşma” niteliği kazanır.

Algı, Sorgulama ve Doğru Yorumlama İhtiyacı

Kriptik, yani örtük veya dolaylı mesajların kime ve ne niyetle verildiğini sorgulamak, hem okur hem de yazar açısından kaçınılmaz bir ihtiyaçtır. Özellikle “BANA GÜVENEMEZSİN” benzeri güçlü vurgular, çoğu zaman yazan kişinin içsel hesaplaşmasını, kendisiyle ilgili bir tereddüdünü ya da toplumsal bir ironiyi yansıtabilir.

Bu nedenle, mesajın niçin verildiği, kime yönelik olduğu ve hangi bağlamda ortaya çıktığı sorgulanmalıdır. Okuyucu, bu tür mesajlarda kendini hedef alıyormuş gibi hissedebilir; ancak metnin bütününe bakıldığında, yazarın kendine sesleniyor olması da mümkündür. Bazen de yazar, toplumsal bir meseleye, karşılıklı güvensizlik ortamına ya da güvenin kırılmasına dikkat çekmek için böylesi ifadeler kullanır.

Yazılı iletişimde kriptik mesajlar, hem anlamı hem de niyeti bakımından katmanlıdır ve çoğunlukla yoruma açıktır. İster konuşmada ister yazıda olsun, kelimeler bazen “düşer”, bazen de bilinçli şekilde seçilir ve ortaya çok anlamlı, sorgulamaya açık ifadeler çıkar. Özellikle öz eleştiri içeren mesajlarda, bunun bir içsel muhasebe mi yoksa muhataba yönelik bir gönderme mi olduğu, her zaman net değildir.

Bu yüzden, böylesi mesajları okurken ya da yazarken, bağlamı, metnin bütünü ve yazarın olası niyetlerini dikkate almak gerekir. Sorgulama ve doğru yorumlama, iletişimde yanlış anlamaların önüne geçmek ve daha sağlıklı bir diyalog kurmak için önemlidir. Kriptik mesajları tek bir yoruma indirgemektense, olası anlam katmanlarını dikkate almak, yazılı iletişimin zenginliğini ve çok sesliliğini ortaya çıkaracaktır.

Ulaşan, kara propaganda yapılan metnin devamında ise;

Bu çerçevede akla takılan önemli bir soru şudur: Putin'in, Rusya'nın Orta Doğu'daki müttefiklerine sunduğu desteği geri çekme veya koşullu sürdürme yönündeki kararları, yalnızca bölgesel bir pragmatizmin ürünü müdür, yoksa küresel güç dengeleri açısından daha geniş bir mesaj mı taşımaktadır? Özellikle Pekin'deki liderler açısından bakıldığında, Rusya'nın zaman zaman müttefiklerini yalnız bırakma eğilimi, Çin'in ABD ile yaşanabilecek muhtemel bir Tayvan krizinde Moskova'ya ne ölçüde güvenilebileceği sorusunu gündeme taşıyor. Burada, Putin'in Orta Doğu hamleleri, Çin'e dolaylı olarak bir uyarı işareti niteliği taşıyabilir: Rusya, stratejik ortaklık görüntüsünü sürdürse de, kendi ulusal çıkarları tehdit altına girdiğinde desteğini sınırlayabilir veya tamamen çekebilir.

Rusya'nın İran rejimini kritik bir dönemde yalnız bırakması veya Esad rejimiyle ilişkilerinde geri adım atması, Kremlin'in uluslararası krizlerde ne derece güvenilir bir ortak olduğuna dair ciddi soru işaretleri yaratıyor. Bu örnekler, Putin'in dış politikada kısa vadeli çıkarlarını öncelediğini ve stratejik ittifaklara mutlak bağlılık göstermekten kaçındığını ortaya koyuyor. Dolayısıyla, Çin'in liderleri Rusya'nın bu yaklaşımını dikkatle analiz ederek, olası bir ABD-Çin geriliminde Moskova'nın desteğinin ne kadar sınırlı olabileceğini öngörmelidir. Jeopolitik satrançta Rusya'nın hamleleri, Pekin'e "koşullu ortaklık" mesajı veriyor olabilir: Enerji ve ekonomik iş birliği sürdürülebilir, fakat askeri riskler paylaşıldığında Kremlin çekimser kalabilir.

Bu türden gelişmeler, Çin ile ABD arasında Tayvan merkezli bir çatışma yaşandığında Rusya'nın desteğinin çok temkinli ve kısıtlı düzeyde olabileceğine işaret ediyor. Aslında, Rusya'nın son yıllardaki pragmatik tutumu, Pekin'e, Moskova'ya tam anlamıyla güvenmenin risklerine dair sessiz fakat güçlü bir mesaj iletmekte.

Bu tablo karşısında, Rusya'nın İran rejimini en kırılgan olduğu dönemde desteklemeyi reddetmesi, aslında Moskova'nın müttefikleriyle ilişkilerini tamamen kendi önceliklerine göre şekillendirdiğini gösteriyor. Pekin açısından bu, Asya'da meydana gelebilecek bir kriz anında Moskova'nın tutumunun ne ölçüde güvenilir olacağına dair ciddi bir sorgulamayı beraberinde getiriyor. Benzer şekilde, Esad rejimiyle ilişkilerde sergilenen dalgalı tutum, Rusya'nın askeri riskleri paylaşma konusunda ne kadar isteksiz olabileceğini ortaya koyuyor. Tüm bu örnekler, Kremlin'in yalnızca kendi jeopolitik ve ekonomik çıkarları tehdit altına girdiğinde net bir şekilde geri çekilebileceğine işaret ederken, Çin için de bir “koşullu ortaklık” mesajı barındırıyor.

Asya'da olası bir çatışma senaryosunda, Rusya'nın desteğinin büyük ölçüde enerji – özellikle petrol ve gaz tedarikiyle sınırlı kalacağına dair beklentiler güçleniyor. Moskova, doğrudan askeri angajman riskini göze almak yerine, ekonomik iş birliğini ve enerji akışını sürdürmeyi tercih edebilir. Bu yaklaşım, hem Kremlin'in mevcut pragmatik dış politikasının hem de içsel zayıflıklarının bir yansıması olarak değerlendirilmeli.

Çin Dışişleri Bakanı Wang Yi'nin Avrupa'daki temaslarında vurguladığı gibi, Rusya'nın Ukrayna'da savaşmaya devam etmesi, Pekin için hâlâ stratejik bir avantaj olarak görülüyor; çünkü bu durum, ABD'nin dikkatini ve kaynaklarını Asya'dan uzak tutuyor. Ancak, Rusya'nın bu rolü aşan, doğrudan askeri desteğe dönüşecek bir bağlılık göstermesi beklenmemeli. Pekin, Moskova ile ilişkilerinde bu gerçeği göz önünde bulundurmak zorunda: Rusya, ihtiyaç anında yalnızca sınırlı ve büyük oranda ekonomik düzeyde bir destek verebilir; bu nedenle, uzun vadeli stratejik planlarda Moskova'nın güvenilir bir askeri ortak olarak görülmesi yanıltıcı olabilir.

Sonuç olarak, Rusya'nın müttefik tercihleri ve sınırları, Çin'e verilen mesajın aslında oldukça açık olduğu izlenimini uyandırıyor: Kremlin'in desteği, ortak çıkarlar kesiştiği sürece geçerlidir, ancak ulusal çıkarlar risk altına girdiğinde Moskova'nın geri çekilmesi ihtimal dâhilindedir. ABD-Çin rekabetinde, Rusya'nın pozisyonunu manipülasyon olarak görmek de mümkün; zira Kremlin her iki tarafı oyalayarak kendi alanını genişletmeyi amaçlıyor olabilir. Fakat mevcut göstergeler, Rusya'nın askeri risklerden uzak duracağını ve desteğini daha çok enerji ve ekonomik iş birliğiyle sınırlayacağını işaret ediyor.

Tüm bu gelişmeler ışığında, Trump yönetiminin de benzer bir sonuca varıp varamayacağı sorusu önem kazanıyor. Göreve yeni başladığı dönemde, bazı analistler ABD'nin Çin'i çevrelemek adına Rusya'yı Pekin'den uzaklaştırmaya çalışmasının, yani bir tür “ters Kissinger” politikasının, stratejik açıdan faydalı olabileceğini savunmuştu. Ancak o dönemde bile böyle bir hamlenin riskli olduğu belirtilmiş, günümüzde ise bu yaklaşımın daha da sorunlu olacağı netleşmiştir. Çünkü Rusya, dış politikasında kısa vadeli

ıkarlarını ve kendi ulusal önceliklerini ittifakların önünde tutmaya devam ediyor. Kremlin'in son dönemde İran ya da Esad gibi uzun süredir ilişki içinde olduğu rejimleri kritik anlarda yalnız bırakabilmesi, Moskova'nın güvenilir bir ortak olmadığını ve gerektiğinde hızla geri çekilebileceğini kanıtlıyor.

Bu nedenle, Washington açısından bakıldığında, Çin'e karşı Rusya'yı stratejik bir müttefik olarak "kazanmak" fikri gerçekçi bir çözüm sunmuyor. Putin'in, Amerika Birleşik Devletleri'ne veya demokratik dünyaya, İran'daki teokratlara gösterdiğinden daha fazla bir bağlılık sunması da olası görünmüyor. Washington, bu koşullarda Moskova'yı Pekin'den uzaklaştırmaya çalışmak yerine, Rusya'nın mevcut konumunu ve çıkarlarını serinkanlı bir şekilde analiz ederek, olası riskleri ve sınırlamaları göz önünde bulundurmalı. Sonuç olarak, Trump yönetimi hangi yaklaşımı benimserse benimsesin, Moskova'yı Çin'den koparma hedefinden vazgeçmenin ve Rusya'nın koşullu, güvenilmez ortaklık sınırlarını kabul etmenin zamanı çoktan gelmiş görünüyor.

Başlangıçtaki Başarılar, Sonraki

Başarısızlıklar ve Jeopolitik Ortaklık Sorgusu

Moskova'nın Orta Doğu'da bir dönem elde ettiği başarılar, Rusya'nın küresel arenada değerli ve etkili bir jeopolitik ortak olabileceğine dair umutları zaman zaman artırdı. Özellikle Suriye'deki Esad rejimine sağlanan askeri destek ve İran'la kurulan yakın ilişkiler, Rusya'nın bölgede kısa vadede ağırlık ve etkinlik kazanmasına olanak tanıdı. Bu kazanımlar, hem bölgesel dinamikleri değiştirdi hem de Batılı aktörler nezdinde Moskova'nın "dengeleri değiştirebilen bir g" olduğu izlenimini güçlendirdi.

Ancak, yukarıdaki analizde ayrıntılı şekilde vurgulandığı üzere, Rusya'nın bu başarıları, uzun vadeli ve sürdürülebilir bir ortaklık kapasitesinin göstergesi olmaktan ziyade, Kremlin'in kısa vadeli ve kendi çıkarlarını en ön planda tutan pragmatik yaklaşımının bir yansımasıdır. Moskova'nın, müttefiklerinin ihtiyaç duyduğu kritik anlarda geri çekilebilmesi ve kendi ulusal çıkarlarını ittifakların önüne koyması, güvenilirliğine gölge düşüren temel unsurlar arasında yer almaktadır. Rusya'nın İran rejimini ve Esad yönetimini zaman zaman yalnız bırakabilmesi, "koşullu ortak" algısını pekiştiriyor; bu da, Moskova'nın zorlayıcı jeopolitik ortamlarda risk paylaşımı konusunda isteksiz davranabileceğinin altını çiziyor.

Öte yandan, Kremlin'in bu dalgalı ve koşullu ortaklık yaklaşımı, yalnızca bölgesel değil, aynı zamanda küresel dengeler açısından da mesajlar barındırıyor. Örneğin, Çin'in liderleri, Rusya'nın müttefiklerine yönelik pragmatik ve değişken tutumlarını yakından izliyor; Moskova'nın ABD ile yaşanacak potansiyel bir Tayvan krizinde ne derece güvenilir bir ortak olabileceği konusunda temkinli yaklaşıyorlar. Rusya'nın desteğinin enerji ve ekonomik iş birliğiyle sınırlı kalabileceği, doğrudan askeri risk almaktan kaçınacağı fikri gün geçtikçe daha belirgin hale geliyor.

Trump ya da benzeri siyasi liderler açısından bakıldığında ise, Moskova'nın bir dönemki Orta Doğu başarısının cazibesine kapılmak, uzun vadeli stratejik sonuçlar açısından yanıltıcı olabilir. Putin yönetiminin kısa vadeli çıkarlarını daima ön planda tutan ve gerektiğinde hızla geri çekilebilen politikaları, onu "güvenilir bir stratejik ortak" olmaktan uzaklaştırıyor. Dolayısıyla, Trump'ın veya başka aktörlerin, Rusya'nın mimarı olduğu bir ortaklık modelini cazip bulmasının önünde ciddi engeller bulunuyor. Kremlin'in Orta Doğu'daki başarısızlıklarının, Batılı karar vericilere ve özellikle Trump yönetimine, Moskova'ya gereğinden fazla taviz vermekten ya da "koşulsuz" bir stratejik ortaklık arayışına girmekten caydırıcı bir mesaj verdiği açık.

Sonuç olarak, Moskova'nın Orta Doğu'daki kısmi başarıları, onu değerli bir ortak olarak göstermekten ziyade, pragmatizminin ve stratejik hesapçılığının bir ürünü olarak değerlendirilmelidir. Orta ve uzun vadede ise, Kremlin'in güvenilirliğine dair oluşan soru işaretleri, Trump ve diğer liderler için Rusya'ya fazlasıyla bel bağlamanın ve ona kur yapmanın riskli bir strateji olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır.

Saygılar...

Rogg & Nok Analiz Merkezi